

جغرافیا و روابط انسانی، زمستان ۱۴۰۲، دوره ۶، شماره ۳، صص ۳۵۰-۳۱۸

شناسایی عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک‌های بانوان استان خوزستان با تأکید بر فعالیت بدنی

سیده ناهید شتاب بوشهری^۱، مریم کریمی^{۲*}، اسماعیل ویسیا^۳، طاهره ازمشا^۴

۱- دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم ورزشی، دانشیار گروه مدیریت ورزشی، اهواز، ایران

۲- دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم ورزشی، استادیار گروه مدیریت ورزشی، اهواز، ایران

m.karimi@scu.ac.ir

۳- دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم ورزشی، استادیار گروه مدیریت ورزشی، اهواز، ایران

۴- دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم ورزشی، استادیار گروه مدیریت ورزشی، اهواز، ایران

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۶/۱۹

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۵/۲۴

چکیده

پارک‌ها و فضاهای سبز، به‌عنوان مهمترین منابع فیزیکی در راستای ترویج فعالیت بدنی در میان اقشار مختلف جامعه می‌باشند. پژوهش حاضر با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک‌های بانوان استان خوزستان دارای رویکرد ترکیبی (کیفی- کمی) می‌باشد. در مرحله کیفی از مصاحبه نیمه ساختاریافته با مشارکت ۱۵ خبره و تحلیل محتوا استفاده شد. روش نمونه‌گیری انتخاب خبرگان در پژوهش به‌صورت هدفمند و به روش گلوله برفی انجام شد. در مرحله کمی؛ پرسشنامه محقق‌ساخته، جهت تأیید عوامل شناسایی شده در بخش کیفی طراحی و اعتباریابی و در بین مراجعه‌کنندگان پارک‌های بانوان استان پخش و در نهایت ۳۴۱ پرسشنامه بصورت حضوری و الکترونیکی جمع‌آوری شد. در این بخش به منظور بررسی داده‌ها از معادلات ساختاری به روش حداقل مربعات جزئی استفاده گردید. نتایج این تحقیق در فاز کیفی، شامل شناسایی شش عامل اصلی (عوامل امنیتی، عوامل زیست محیطی، تعاملات اجتماعی و فرهنگی، عوامل کالبدی و زیبایی، عوامل ورزشی و سلامتی و عوامل انسانی) در اثربخشی بهتر پارک‌های بانوان استان بود. در بخش کمی تمامی بارهای عاملی گویه‌ها از ۰/۴ بیشتر بود که نشان از مناسب بودن این معیار داشت. همچنین مقدار t بدست آمده برای تمام گویه‌ها بیش از ۱/۹۶ است که حاکی از تأثیر معنادار تمام گویه‌ها در سطح اطمینان ۰/۹۵ داشت. با توجه به شرایط جغرافیایی استان پیشنهاد می‌شود مسئولین شهری و ورزشی با تکیه به نتایج پژوهش حاضر؛ نگاه ویژه‌ای نسبت به موضوع توسعه پارک‌های بانوان با رویکرد ورزشی داشته باشند تا از این طریق موجبات جامعه‌ای سالم و رشد شهروندان در ابعاد ورزشی، فرهنگی و اجتماعی را فراهم کنند.

کلید واژه: پارک بانوان، فعالیت بدنی، تحلیل محتوا، استان خوزستان.

مقدمه

شهرها به دلیل تمرکز بالای جمعیت و فعالیت‌های خارج از مقیاس انسانی و فراوانی ماشین، از شاخص‌های آرامش و امنیت فضای شهری کم‌کم فاصله گرفته‌اند (ساکی، ۱۴۰۱: ۲۷۷). ضمن اینکه کیفیت محیط شهری حاصل ترکیب پیچیده‌ای از عناصر کالبدی شهر، وجود فعالیت‌های شهری و عناصر طبیعی محیط بوده است؛ یکی از معیارهای ارزیابی کیفیت محیط هر شهر، وجود فضاهای سبز عمومی می‌باشد. فضاهایی که شهروندان در آن بتوانند با ایمنی و آسایش خاطر با هم به تعامل و گفت‌وگو بپردازند. امروزه یکی از دغدغه‌های اصلی طراحان شهری ایجاد فضاهای جمعی با هدف بالا بردن تعاملات اجتماعی شهروندان می‌باشد. پارک‌های شهری به عنوان یکی از این فضاهای جمعی علاوه بر ایجاد مکانی برای سپری کردن اوقات فراغت و سرگرمی، می‌تواند محلی برای حضور جمعی مردم و در نتیجه افزایش تعاملات شهری فراهم کند. اما سرزندگی پارک‌های شهری مستلزم دارا بودن کیفیت‌های فضاهای جمعی است که عدم وجود این کیفیت‌ها سبب متروک شدن این فضاها و در نتیجه ایجاد بستر مناسبی برای نابهنجاری‌های اجتماعی در شهر می‌شود (شیخی و همکاران، ۱۳۹۵). در واقع فضاهای عمومی شهرها، از جمله پارک‌ها از مهمترین عرصه‌هایی است که می‌تواند در افزایش سرزندگی، نشاط و به طور کلی سبقت جستن وجهی فرهنگی - اجتماعی و سیاسی شهر بر وجه کالبدی و فنی در شهرهای معاصر تأثیرگذار باشد (حسینی و سمعی پور، ۱۳۹۴: ۴۵).

۸۹ درصد مدیران شهری، از پارک‌ها و فضاهای سبز، به عنوان مهمترین منابع فیزیکی در راستای ترویج فعالیت‌بدنی در میان اقشار مختلف جامعه، یاد می‌کنند (شورس و وست^۱، ۲۰۰۸: ۱۱). پارک‌ها به عنوان یک محیط منحصر به فرد در چشم‌انداز شهری، فرصتی جهت فعالیت جسمانی، لذت بردن از طبیعت، تعامل اجتماعی و... را فراهم می‌کنند (هیوارد و ویزر^۲، ۱۹۸۴: ۲۶۶). اگر چه وجود پارک‌ها ممکن است، مکانی ایده‌آل برای فعالیت‌بدنی باشد، اما ویژگی‌هایی از پارک که بتواند افراد مختلف به ویژه بانوان را به خود جذب کند، از اهمیت بیشتری برخوردار است (شورس و وست، ۲۰۰۸: ۱۱). این ویژگی‌ها شامل امکانات پارک، امنیت، جذابیت و کیفیت پارک، می‌باشد، که می‌تواند منجر به افزایش یا کاهش حضور افراد در پارک شود (مک‌کورماک و همکاران^۳، ۲۰۱۰: ۹۶). در این میان، زنان علاوه بر موارد گفته شده؛ به سبب برخی محدودیت‌های اجتماعی - فرهنگی و عدم احساس راحتی و آسایش برای فعالیت‌های فراغتی عمدتاً امکان بهره‌مندی از برخی از فضاهای شهری را ندارند. از سوی دیگر بیشتر فضاهای شهری ماهیتی جنسیتی شده یافته و در عمل فضای شهری در برابر تحرک آزادانه‌ی زنان اعمال محدودیت می‌کند؛

1. Shores & West

2. Hayward & Weitzer

3. McCormack & et al

که با توجه به اینکه زنان به عنوان نیمی از جمعیت هر جامعه و قشر تأثیرگذار بر سلامت جامعه‌اند و اهمیت به سلامت و تفریحات آنها تأثیر مستقیم بر سلامت کل جامعه دارد؛ لزوم وجود مکان‌هایی مخصوص بانوان بیش از پیش مورد توجه است؛ یکی از این مکان‌ها پارک‌های شهری است؛ که نقش اجتماعی - اقتصادی، اکولوژیکی دارند و با مزایایی چون درمان بیماری‌های روحی، فراهم کردن محیط مطلوب برای پرورش کودکان، یکپارچگی اجتماعی، حفظ آسایش و نظایر اینها شاخصی برای ارتقاء کیفیت فضای زندگی و توسعه جامعه محسوب می‌شود (گلی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۷۳). از این رو پدیده‌ای مانند پارک مخصوص بانوان در راستای تحقق بخشیدن به افزایش سرانه فضای عمومی مخصوص زنان و از بین بردن موانع و آسیب‌های اجتماعی طراحی گردیده است (حبیبی و نیک‌پور، ۱۳۹۶: ۹۹). در این حیطة، خاکزند و همکاران (۲۰۱۵)، بیان کردند که اکثر بانوان تمایل به استفاده از پارک بانوان با امکانات خاص مربوط به خودشان را نسبت به استفاده از پارک‌های عمومی داشتند؛ چرا که زنان به عنوان بخشی از جمعیت انسانی جوامع بشری نقش مهمی در محور توسعه دارند و همچون مردان باید در این سهم دخیل باشند.

به همین منظور ایجاد محیط‌های امن به اشکال مختلف به عنوان یک اولویت اساسی در دستور کار برنامه‌ریزان شهری قرار گرفته است (ساکي، ۱۴۰۱: ۲۷۷)؛ چرا که مسئله حضور زنان در عرصه‌های شهری و دسترسی عادلانه به فضاها و خدمات شهری در درون رهیافت‌هایی چون حکمرانی خوب شهری، شهرسازی انسان‌گرا و دیدگاه‌های زن‌گرایانه مطرح شده و مورد تأیید قرار گرفته است (حبیبی و نیک‌پور، ۱۳۹۶: ۹۸). بدین خاطر امروزه در اکثر شهرهای کشور فضایی به عنوان پارک بانوان به این قشر اختصاص یافته است، اما علی‌رغم کارکرد شهری پارک بانوان، عملکرد این پارک در مقیاس محلی محدود شده و با توجه به محدودیت زمانی، اختیاری و اجتماعی زنان به نظر می‌رسد پارک بانوان در جهت حضور فعال و برقراری تعاملات اجتماعی در جامعه ایرانی - اسلامی نتوانسته پاسخگوی کامل باشد، در حالی که طراحی و استفاده از این فضاهای ویژه‌ی، می‌تواند با توجه به نقش حیاتی تربیتی - آموزشی بانوان در خانواده، ضمن رفع نیازها و کاهش محدودیت‌هایشان؛ یکی از رویکردهای جدید برای بهبود سلامت جسمانی و روانی، و بهبود کیفیت زندگی زنان در فضاهای شهری باشد (ترکمانی قره ورن، ۱۳۹۹: ۶۹).

در این پژوهش؛ با توجه به موقعیت جغرافیایی استان خوزستان در منطقه جنوب ایران و قرار گرفتن در گرما، هوای آلوده صنعتی، وجود تابستان داغ و زمستان معتدل که در بیشتر ایام سال هوا گرم و شرجی است و همچنین در نظر گرفتن وسعت زیاد و جمعیت میلیونی این استان و مقدار کم فضاهای مخصوص زنان در مقایسه با سایر کلان شهرها، توجه بیشتر به این فضاها مورد بررسی قرار گرفته است. بدون شک خلق فضاهایی مناسب با تأکید بر انجام فعالیت بدنی و ورزش؛ که از آن‌ها تحت عنوان پارک بانوان یاد می‌شود می‌تواند موجبات حضور این قشر از شهروندان در فضای شهر را فراهم آورد و اوقات فراغت آنها را از انزوای انفعالی درون خانه به شکل فعالانه بیرون

از خانه سوق دهد. پس توجه به فضای سبز و پارک‌های مخصوص بانوان علاوه بر حفظ کاربری پارک و فضای سبز؛ چون از لحاظ تفریحی و ورزشی نیز امکاناتی را در دل خود گنجانده است؛ منجر به استفاده بیشتر و رضایت زنان از این فضاها گردیده و ضمن حفظ پویایی و ارتقای نقش زنان در جامعه؛ موجبات سلامت روحی و جسمی آنها را در بر خواهد داشت. از این رو پژوهش حاضر به دنبال شناسایی عوامل اثرگذار بر اثربخشی پارک‌های بانوان با تأکید بر انجام فعالیت‌های ورزشی می‌باشد.

مبانی نظری

پارک

در فرهنگ آکسفورد پارک به قطعه زمینی بزرگ، محصور و عموماً با درخت آورده شده است که به صورت طبیعی برای استفاده عمومی نگهداری می‌شود. در تعریفی دیگر پارک، قطعه زمینی است در داخل یا نزدیک شهرها که معمولاً با امکاناتی نظیر زمین‌های بازی، پیاده‌روها و زمین‌های ورزشی برای عموم تعیین می‌شود و مشتمل بر درختان و چمن‌زار است (سلطانی، ۱۳۸۶: ۵۱).

پارک بانوان

پارکی که مخصوص بانوان باشد و فضای داخلی آن به گونه‌ای طراحی شده باشد که بانوان با خیال راحت اوقات خود را سپری کرده و از خدمات متناسب با نیازشان در پارک بهره‌مند شوند. پارک بانوان عرصه‌ای برای فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی مشارکتی، فراغتی - تفریحی، بهداشتی و اقتصادی، مبتنی بر ارزش‌های اجتماعی - فرهنگی بانوان در هر جامعه‌ای می‌باشد. زنان با داشتن فضایی که نسبت به آن بیگانه نباشند و محیط را از آن خود بدانند، در انجام فعالیت‌های فردی و گروهی در محیط سهیم می‌شوند و با داشتن تعلق به محیط، مکان و سهم آنها از محیط به آرامش خاطر می‌رسند و با رسیدن به حس امنیت در جامعه، با افراد و گروه‌های دیگر به تعامل رسیده و در آن محیط، اقدام به کسب مهارت و انجام فعالیت اجتماعی می‌نمایند و در نهایت احساس اعتماد به نفس در آنان افزایش می‌یابد. انسان زمانی که در شرایط گروهی قرار می‌گیرد، عرصه برای انجام مشارکت‌های اجتماعی و حضور آنان در اجتماع فراهم می‌گردد (حامی و فهام، ۱۳۹۶: ۶۷). احداث فضاهای باز شهری مانند پارک بانوان که مجموعه - ای از علائق زنان را در آن جای می‌دهد اقدامی است که در جهت شکوفایی فردی و اجتماعی که ضمن تأمین ضریب ایمنی در محیط و فضای باز شهری، سبب کاهش دیگر فراغت‌های آسیب‌زا مانند مصرف‌گرایی، مدگرایی و خریدهای تفریحی می‌گردد. از نظر روان‌شناسی، شادی و نشاط و تندرستی در صورت عمیق بودن، ضمن گسترش

خلاقیت و کارآمدی فرد، سبب توانمندسازی بیشتر وی در حل مسائل می‌شود. برای داشتن یک جامعه‌ی پویا و سالم باید راهکاری مناسب برای کسب‌شادی، نشاط و تندرستی فردی، خانوادگی و اجتماعی را فراهم سازیم. پارک بانوان شرایط برقراری سلامت روح و روان و جسم افراد را فراهم می‌سازد (حیدری رحیم و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۳).

ویژگی‌های پارک بانوان

پارک‌های ویژه بانوان مکان‌هایی هستند که بسیاری از زنان و دختران جوان می‌توانند بدون استفاده از حجاب کامل در آن به ورزش و تفریح بپردازند. رعایت امنیت اجتماعی، محصور بودن، مشرف نبودن ساختمان‌های اطراف به پارک زنان از ویژگی‌های اصلی این مراکز است. همچنین آفتاب گیر بودن، وجود کارکنان و نگهبانان زن، سیستم آب، برق، گاز، تلفن، سرویس بهداشتی، مهدکودک، زمین بازی کودکان، سالن ورزشی، استخر، پیست دوچرخه-سواری و پیاده‌روی، بوفه و رستوران، کتابخانه، نمازخانه و سالن اجتماعات و وجود آلاچیق برای برگزاری نشست-های دوستانه و نیمکت ثابت و سیار از دیگر امکانات رفاهی پیش‌بینی شده در این مراکز است (حیدری رحیم و همکاران، ۱۳۹۵: ۲۲).

اهداف پارک بانوان

به گفته‌ی گائل ژیلو زنان فقط در یک نقطه از شهر احساس تعلق مکانی دارند و آن پارک یا باغ عمومی است. زنان در این محوطه‌ی سبز می‌توانند توقف و استراحت کنند. فقط بوستان است که به دلایل فرهنگی و طبیعی خاص، برای زنان این موقعیت را در شهرها فراهم می‌کند که با یکدیگر جمع شوند و توقف داشته باشند. همچنین می‌گویند آهنگ زندگی در پارک تغییر می‌کند و دلایل آن وجود فضای سبز، هوای سالم، سکوت است. در این راستا ایجاد پارک بانوان برای توسعه سلامت بانوان امری حائز اهمیت بوده و به یکی از مهم‌ترین اهداف مدیریت کلان شهرهای بزرگ تبدیل شده است. از اهداف مهم پارک بانوان عبارتند از:

- ۱) حفظ تعادل جامعه از نظر امنیت و آرامش روانی، ۲) حفظ و تحکیم بنیان خانواده، ۳) پیش‌گیری از فحشا و فروپاشی نظم جامعه، ۴) جلوگیری از نگاه ابزاری به زن و ابتدال وی، ۵) تأمین فضاهای ورزشی ویژه بانوان، ۶) تقویت روحیه‌ی شادی و نشاط در بانوان خصوصاً دختران، ۷) تأمین آرامش در نهاد مقدس خانواده، ۸) حفظ سلامت جسمی و روحی زنان، ۹) شادابی و تخلیه انرژی دختران جوان در محیطی امن همراه با آرامش (قدرت‌نما، ۱۳۹۶: ۳۶).

پارک بانوان در خوزستان

طبق آمار بدست آمده از مسئولین استانداری خوزستان در بخش امور بانوان و خانواده، مسئول اماکن ورزشی و همچنین مسئول امور شهری؛ در استان خوزستان ۱۳ پارک بانوان وجود دارد (تا کنون) که از این تعداد ۶ پارک خاص بانوان است که در شهرهای امیدیه، ماهشهر، بهبهان، رامهرمز، رامشیر، الوان و آغاچاری هستند؛ چهار پارک نیز علاوه بر استفاده بانوان، مخصوص خانواده‌ها نیز میباشد که در شهرهای دزفول، رامهرمز، شوش و شوشتر وجود دارند؛ دو پارک هم در اهواز احداث شده است. تعداد پارک‌های بانوان در شهر اهواز به عنوان مرکز استان؛ بسیار کم هستند. برای نخستین بار پارک بانوان شهروند به عنوان مجموعه فرهنگی ورزشی برای بانوان از پارک جنگلی شهروند تفکیک شد. این پارک که در سال ۹۵ افتتاح شده بود؛ و عملیات ساختمانی چندین سال مانع بهره‌برداری آن شد. با وجود امکانات مخصوص زنان، اما مشکلاتی مثل برق و عملیات ساختمانی چندین سال مانع بهره‌برداری آن شد؛ تا اینکه سرانجام در بهمن ماه ۱۳۹۹ همزمان با سالروز میلاد حضرت فاطمه زهرا (س) و هفته گرامی‌داشت زن بازگشایی شد. علاوه بر آن پارک بانوان گلستان در منطقه‌ی ۴ شهرداری و در کنار اتوبان گلستان در سال ۱۳۹۳ با مساحت ۸۱۶۲۰ متر مربع به بهره‌برداری رسید ولی متأسفانه فقط پارک بانوان شهروند، آن هم به صورت بسیار محدود (به دلیل مشکلات ساختاری عدیده) فعال است.

پیشینه داخلی

جامی اودولو و همکاران (۱۴۰۲) به بررسی تحلیل نقش حق زنان به شهر بر مبنای جدایی‌گزینی جنسیتی در پارک بانوان شهر اردبیل پرداختند. یافته‌های این پژوهش نشان داد گزینی جنسیتی در فضاهای زنانه از سوی زنان در سطحی نامطلوب ارزیابی شده است و چنانچه مقولات کالبدی، دسترسی، اجتماعی، فرهنگی و امنیتی را در طراحی این اماکن مورد توجه قرار دهند، طرح حاصل به تعادل جنسیتی دست یافته و جنسیت به عنوان عامل اجتماعی در مساله طراحی لحاظ شده و در نهایت با تناسب جنسیتی فضا، تعادل جنسیتی برقرار شده و فضا برای تمامی گروه‌های جنسیتی مطلوب خواهد بود.

ساکي (۱۴۰۱) در پژوهش خود به ارزیابی و سنجش عوامل امنیت زنان در پارک‌های شهری با تاکید بر امنیت محیطی پرداختند. نتایج نشان داد که نظارت اجتماعی، راحتی، آسایش و اجتماع‌پذیری به طور مستقیم بر مطلوبیت فضاهای عمومی از منظر بانوان اثرگذار است، که با بهره‌گیری از این موضوع و تغییر و اصلاح هر یک از این متغیرهای مستقل در فضای شهری، می‌تواند محیط‌هایی جاذب برای حضور همه گروه‌های استفاده‌کننده و به ویژه بانوان فراهم آورد.

وحدت جناقرد و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود با عنوان ارزیابی خدمات و اوقات فراغت پارک بانوان در شهر اردبیل به این نتیجه رسیدند که؛ کیفیت خدمات و مؤلفه‌های آن از وضعیت مناسبی برخوردار بوده و همچنین بین مؤلفه‌های کیفیت خدمات که شامل: موارد کیفی ملموس، اعتماد، پاسخگویی، اطمینان و همدلی اولویت معنادار وجود دارد و همچنین اوقات فراغت و مؤلفه‌های آن نیز از وضعیت مناسبی برخوردار بوده است.

بهزادی منش (۱۴۰۰)، در تحقیق خود به بررسی نیازها، خواسته‌ها و میزان رضایت‌مندی زنان از پارک‌های بانوان در اراک پرداخت. یافته‌های تحقیق نشان داد که برنامه‌ریزی و طراحی در پارک بر اساس دیدگاه‌های فرهنگی، اجتماعی - مشارکتی، فراغتی - تفریحی، بهداشتی و اقتصادی به عنوان یک بستر مناسب، جهت ارتقا، سطح کیفی زندگی اجتماعی بانوان، مناسب دیده شد. پارک بانوان عرصه‌ای برای فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی - مشارکتی، فراغتی - تفریحی، بهداشتی و اقتصادی، مبتنی بر ارزش اجتماعی - فرهنگی بانوان در هر جامعه‌ای می‌باشد. لذا، برنامه‌ریزی و طراحی در این پارک‌ها می‌بایست زمینه‌ساز شکوفایی، بالندگی، ایجاد حس اعتماد به نفس، مشارکت و اشتغال برای بانوان باشد.

دادرسی سیسی و همکاران (۱۴۰۰)، تحقیقی با عنوان کیفیت سنجی پارک‌ها به عنوان بخشی از فضاهای شهری را انجام دادند. در نتیجه مؤلفه‌ها و کیفیت‌های بررسی شده در پارک‌های شهری و محلی که تداوم بخش زندگی و پویایی این نوع فضاهای شهری می‌شوند، در می‌یابیم که این فضاهای شهری، عرصه‌ای اعمال متقابل اجتماعی و غلبه هنجارها و موازین و ارزش‌های اجتماعی - فرهنگی بوده و نیازمند منطق‌گرایی در رفتار، کنترل اجتماعی و مشارکت مردمی است و بیش از همه چیز، عرصه بیان آزادی، تنوع، هماهنگی و خویشتن‌داری اجتماعی است که یک فضای شهری مطلوب را تشکیل می‌دهد.

محمودی و الیاسی (۱۳۹۹) در پژوهش خود به بررسی مفهومی فضای پارک بانوان با رویکرد روانشناسی محیطی پرداختند. یافته‌های پژوهش نشان داد پارک بانوان از لحاظ فضای سبز و منظر طبیعی دارای ویژگی‌های بالقوه‌ای است که باعث شده به این پارک طراوت ویژه‌ای ببخشد. این ویژگی علانه بر اینکه بانوان را ترغیب به حضور و استفاده از پارک می‌کند، تأثیر زیادی در افزایش تعاملات آنان با دیگران دارد. تنوع امکانات ورزشی و تفریحی، آزادی در پوشش و در امان بودن؛ سهم زیادی در افزایش روحیه نشاط و افزایش تعاملات بانوان با یکدیگر دارد.

رحمانی (۱۳۹۷)، در پژوهشی ضمن تلقی کردن پارک به عنوان فضای شهری با معرفی ریز مؤلفه‌های کیفیت محیطی و رضایتمندی محیطی به بررسی کیفی فضایی پارک‌های بانوان شهر میبد یزد پرداخته می‌شود و بررسی شاخص نیازهای بانوان نشان داد که این پارک‌ها در برآورده کردن نیازهای مختلف بانوان (همانند کاهش وزن و

تناسب اندام، احساس آرامش، افزایش کارایی، افزایش روحیه شادی و نشاط، ایجاد و تقویت جمع های دوستانه، تقویت اعتماد به نفس، توانمندسازی (عملکرد مطلوبی داشته‌اند. پارک بانوان عرصه‌ای برای فعالیت‌های فرهنگی، اجتماعی مشارکتی، فراغتی-تفریحی، بهداشتی و اقتصادی، مبتنی بر ارزش‌های اجتماعی فرهنگی بانوان در هر جامعه‌ای می-باشد. لذا، برنامه‌ریزی و طراحی در این پارک‌ها می‌بایست زمینه ساز شکوفایی، بالندگی، ایجاد حس اعتماد به نفس و مشارکت و نیز اشتغال برای بانوان باشد.

تاکاگی و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهش خود به بررسی اثرات پارک‌ها و امکانات ورزشی در جوامع محلی و شروع ناتوانی عملکردی در میان سالمندان ۶۵ ساله به بالا، در ژاپن که در همسایگی پارک‌ها بودن؛ پرداختند. پارک‌ها و امکانات ورزشی با شروع ناتوانی عملکردی در بین مردان رابطه منفی دارد. نتایج ما حاکی از آن است که درگیر کردن چندین جوامع همسایه به عنوان واحد مداخله در هنگام استفاده از محیط‌های ساخته‌شده در جامعه برای پیشگیری از مراقبت طولانی مدت در مردان مؤثر است.

ژانگ و همکاران (۲۰۲۱)، به تأثیر پارک‌های ورزشی اجتماعی بر بهزیستی ذهنی ساکنان شهر ژوهای چین پرداختند. در این پژوهش از ۹۳۴ نمونه داده جمع‌آوری شده توسط اپلیکیشن تناسب اندام Codoon از اکتبر ۲۰۱۶ تا سپتامبر ۲۰۱۷ برای توسعه مدلی برای ارزیابی خدمات ورزشی در پارک کوهستانی دریاچه یونلنگ استفاده شد. نتایج نشان داد، دسترسی به فعالیت‌های ورزشی و تناسب اندام برای رفاه فردی در شهرهای مدرن پرجمعیت و پر استرس حیاتی است و استفاده پیشنهادی از داده‌های برنامه‌های تلفن همراه متناسب با تناسب اندام می‌تواند رویکرد جدیدی برای ارزیابی خدمات ورزشی در خدمات اکوسیستم فرهنگی ارائه دهد.

وتیچ و همکاران (۲۰۲۱)، در پژوهشی خود درک تأثیر نصب تجهیزات تناسب اندام در فضای باز و چند زمین ورزشی بر بازدید از پارک را بررسی کردند تا موانع و عوامل تسهیل کننده استفاده از این تجهیزات در بین بازدیدکنندگان بزرگسال پارک نیز شناسایی کنند. عوامل تسهیل کننده، برای افزایش استفاده؛ شامل: وجود تجهیزات مجهز، افراد راهنما و یا وجود علائم آموزشی برای استفاده از امکانات بودند و موانع رایج شامل آب و هوای نامناسب و کمبود وقت بود.

بسنی و همکاران (۲۰۱۶)، در پژوهشی به بررسی رابطه بین همجواری و ویژگی‌های پارک با فعالیت بدنی کودکان و نوجوانان پرداختند. به این منظور ۱۹۱ دختر و پسر با میانگین سنی ۱۰/۴ سال از ایالت میزوری آمریکا به‌عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. نتایج نشان داد که بین شاخص‌های همجواری مانند: فاصله تا نزدیکترین پارک و تعداد پارک‌های اطراف محل زندگی و همچنین امکانات ورزشی و رفاهی پارک، کیفیت و امنیت پارک با فعالیت بدنی آزمودنی‌ها، رابطه معناداری وجود دارد.

وانگ و همکاران (۲۰۱۵)، در پژوهشی به بررسی عوامل فیزیکی و غیر فیزیکی در استفاده از پارک‌های شهربریسبان استرالیا پرداختند. طبق یافته‌های تحقیق، تمام عوامل فیزیکی محیط زندگی مثل همجواری با پارک، دسترسی به مسیرهای پیاده‌روی و تعداد پارک‌ها، بر استفاده از پارک‌ها جهت انجام فعالیت‌بدنی، تأثیر معناداری داشتند. البته عوامل غیر فیزیکی مانند ایمنی پارک، محیط اجتماعی محل زندگی و همچنین عوامل فردی مثل داشتن وقت آزاد و وضعیت سلامت، از اهمیت کمتری برای استفاده از پارک برخوردار بودند. از دیدگاه سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی شهری، این پژوهش پیشنهاد می‌کند که برای افزایش سطح فعالیت‌بدنی شهروندان، باید بر عوامل مرتبط با دسترسی افراد به پارک‌ها تمرکز شود.

روش تحقیق

پژوهش حاضر دارای رویکرد ترکیبی (کیفی-کمی) می‌باشد. در مرحله کیفی جهت شناسایی عوامل موثر از مصاحبه نیمه ساختاریافته با مشارکت ۱۵ خبره و تحلیل محتوا استفاده شد. برای اجرای نمونه‌گیری ابتدا فهرستی از مطلعین آگاه (امور بانوان، اماکن، و امور شهری و روستایی) در استانداری، شهرداری و اداره ورزش و جوانان به وضعیت پارک‌های بانوان استان خوزستان، متخصصان دانشگاهی که در این حوزه تجربه پژوهش و دانش کافی داشتند؛ تهیه شد و سپس با آن‌ها مصاحبه عمیق برگزار شد. پس از اتمام هر مصاحبه از هر یک از افراد مصاحبه‌شده خواسته شد سایر خبرگان را به پژوهشگر معرفی کنند. این کار تا زمانی ادامه یافت که پژوهشگر به نقطه اشباع^۱ رسید؛ جایی که داده‌های جدید جمع‌آوری شده با داده‌هایی که قبلاً جمع‌آوری شدند، تفاوتی نداشت و به هم شبیه بودند. در نهایت، با ۱۵ مصاحبه اشباع نظری حاصل شد. کوال^۲ (۱۹۹۶: ۴۲) بیان کرده است که با توجه به زمان و منابع در دسترس، تعداد 10 ± 15 (حداکثر ۲۵ نفر و حداقل ۵ نفر) نمونه برای اجرای مصاحبه کافی خواهد بود.

جهت تجزیه و تحلیل مصاحبه‌ها از روش تحلیل مضمون استفاده شد. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌ها است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و متنوع را به داده‌هایی غنی و تفضیلی تبدیل می‌کند (براون و کلارک، ۲۰۰۶: ۸۰). در این روش برخلاف روش‌های کیفی دیگر، به چارچوبی نظری موجود از قبل، وابسته نیست و از آن می‌توان در چارچوب‌های نظری متفاوت و برای امور مختلف استفاده کرد. مضمون، الگویی است که در داده‌ها یافت می‌شود و حداقل به توصیف و سازماندهی مشاهدات و حداکثر به تفسیر جنبه‌هایی از پدیده می‌پردازد (جلیسه و همکاران، ۱۳۹۸: ۱۱۹). بنابراین، بر اساس رویه مشخص و در سه سطح، مضامین پایه (کدهای و نکات کلیدی موجود در متن)، مضامین پیش سازمانده (به دست آمده از ترکیب و تلخیص مضامین پایه) و مضامین فراگیر (مضامین عالی در برگیرنده

¹. Saturation

². Kvale

اصول حاکم بر متن به عنوان یک کل) را نظام‌مند می‌کند و نقشه‌ای از کل مضامین ارائه می‌کند که مضامین با توجه به رابطه اعم و اخص با یکدیگر در آن شبکه جای گذاری شده‌اند (کمالی، ۱۳۹۵: ۱۹۲). بر این اساس، پس از خوانش مداوم و رفت و برگشت در متن مقالات مضامین پایه (مفاهیم کلیدی) احصا شد. سپس با مقایسه مداوم مضامین پایه بر اساس وجوه اشتراک و افتراق با یکدیگر ادغام و در یک سطح بالاتر مضامین پیش سازمان دهنده طبقه‌بندی شدند. مضامین پیش سازمان دهنده نیز بر حسب شباهت‌ها و تفاوت‌ها دسته‌بندی و طبقه مضمون فراگیر را شکل دادند. برای تعیین موثق بودن داده‌ها (که در پژوهش‌های کیفی پایایی و در پژوهش‌های کمی معادل روایی است) از روش بازکدگذاری (پایایی بازآزمون) توسط یک پژوهشگر دیگر استفاده شد. در روش بازکدگذاری، سه مصاحبه در اختیار پژوهشگری دیگر قرار گرفت. ضریب پایایی بازآزمون ۸۷ درصد بود که نشان‌دهنده میزان توافق کدگذاری بین دو پژوهش، ثبات و درجه توافق مطلوب در کدگذاری است. با توجه به اینکه این میزان پایایی از ۶۰ درصد بیشتر است (کوال، ۱۹۹۶: ۴۴)، قابلیت اعتماد مضمون‌سازی (کدگذاری) مطلوب و تأیید شده است. همچنین، برای تعیین تأییدپذیری (روایی مصاحبه‌ها) از روش بازبینی اعضا استفاده شد. مضمون‌سازی‌ها در اختیار سه نفر از مصاحبه‌شوندگان قرار گرفت. آن‌ها نظرهای خود را اعمال کردند و در نهایت، مضامین استخراجی پژوهش را تأیید کردند.

در فاز دوم، در بخش کمی پژوهش، با توجه به استخراج نتایج از مصاحبه‌ها، پرسشنامه ۴۸ سؤالی تنظیم گردید. پرسشنامه بسته پاسخ بر اساس طیف ۵ گزینه لیکرت (۱= کاملاً مخالف (کمترین امتیاز)، ۵= کاملاً موافق (بیشترین امتیاز)) تهیه و پس از بررسی روایی صوری و محتوایی (CVR) توسط ۷ نفر از متخصصین جغرافیا و مدیریت ورزشی در بین نمونه آماری توزیع شد. برای تعیین روایی محتوایی، سؤالات به ۷ نفر از متخصصان، اساتید و خبرگان مدیریت (۴ استاد دانشگاه، ۲ نفر خبره شهرسازی و ۱ نفر دانشجوی دکتری) ارسال گردید از متخصصان درخواست شد که به سؤالات با مقیاس‌های (ضروری است)، (ضروری نیست ولی مفید است)، (ضرورتی ندارد) پاسخ دهند. با استفاده از فرمول CVR، روایی محتوا محاسبه و با جدول لاوشه انطباق داده شد. با توجه به تعداد اعضای پانل ارزیابی (۷ نفر) اعداد بالاتر از ۰/۸۵ مورد قبول واقع شد (حاجی‌زاده و اصغری، ۱۳۹۰).

برای بررسی روایی سازه ابزار در بخش کمی نیز از آزمون تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. پایایی پرسشنامه با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ محاسبه گردید که نتایج آن در حد قابل قبول بود ($\alpha \geq 0.7$). جهت انجام این آزمون‌ها از نرم افزار SPSS نسخه ۲۳ و Smart PLS 2 (beta) استفاده شد. پس از اطمینان از پایایی پرسشنامه - های تحقیق اقدام به توزیع در بین نمونه آماری شد. جامعه آماری این بخش تحقیق را کلیه کنندگان به پارک‌های بانوان استان خوزستان (اهواز، امیدیه، بندرماهشهر، بهبهان، آغاجاری، رامهرمز، دزفول، رامشیر، شوش،

شوشتر و الوان) تشکیل دادند. با توجه به نامشخص بودن تعداد افراد جامعه (N)، و همچنین چند مقوله‌ای بودن متغیرها، از فرمول کوکران برای تعیین حجم نمونه (۳۸۴) استفاده شد. در نهایت ۳۴۱ پرسشنامه قابل استفاده (معادل ۸۰/۸۸ درصد) به صورت حضوری و الکترونیکی جمع‌آوری شد.

یافته‌های کیفی تحقیق

برای پاسخ به پرسش پژوهش، مبنی بر اینکه عوامل مؤثر در اثربخشی پارک‌های بانوان استان با تأکید بر فعالیت بدنی کدامند؛ پس از بازخوانی مقالات و مبانی نظری و انجام مصاحبه‌ها، مضامین کلیدی احصا و طبقه‌بندی شدند. از آنجا که فرایند پژوهش کیفی ماهیتی غیرخطی دارد، فرایند تحلیل و مقایسه مداوم مضامین بارها و بارها تکرار شد و براساس رویه مطرح شده در قسمت روش‌شناسی پژوهش، همه مضامین پایه، مضمون پیش‌سازمان‌دهنده ثانویه، اولیه و فراگیر به‌طور منظم در جدول ذیل تنظیم شد.

جدول ۱: ارائه مضامین پژوهش

مضمون فراگیر	مضمون پیش- سازمان‌دهنده اولیه	مضمون پیش‌سازمان‌دهنده ثانویه	مضامین پایه
عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک- های بانوان استان خوزستان با تأکید بر فعالیت بدنی	عوامل امنیتی	مکان یابی و دسترسی درست	نزدیک بودن پارک به محل سکونت افراد
			گسترش زیرساخت های نقل و انتقالات در آن محدوده و دسترسی به ناوگان حمل و نقل عمومی
			احداث پارک در فضاهای خالی و زمین های بایر شهر با وسعت بالا
			مکان یابی اصولی و انتخاب مکانی با قابلیت توسعه در آینده
	عوامل آرام و امن	محیط آرام و امن	ایجاد فضای سکوت و آرامش
			کنترل فضا و نظارت بر عملکرد افراد در پارک ها توسط پرسنل امنیتی
			حصول اطمینان از ایمن و بی خطر بودن پارک ها جلوگیری از بروز مسائل غیر و اخلاقی چون دزدی و خشونت در پارک ها
عوامل زیست محیطی	شرایط اقلیمی و جوی متفاوت	الزام توجه به محیط زیست و بوم و اکولوژی منطقه و ساخت فضاهای مناسب سرپوشیده	

<p>عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک- های بانوان استان خوزستان با تأکید بر فعالیت بدنی</p>		طبیعت و گیاهان بومی	تهیه سیستم سرمایشی مناسب در ایام گرم سال
			استفاده از مصالح مناسب، متناسب با شرایط بومی استان
			کاشت گیاهان و درختان با کمترین میزان نابودی با توجه به شرایط آب و هوایی
			هوای مناسب تر نسبت به سایر تفرجگاه ها با بیشتر کردن فضای سبز
			کاشت درختان بلند در اطراف پارک
	تعاملات اجتماعی و فرهنگی	رسانه	بهره‌گیری از تابلوهای شهری، نصب بیلبردها، تبلیغات و ... برای جذب مردم نسبت به اجرای فعالیت بدنی و ورزش در پارک
			اطلاع رسانی مناسب در زمینه فعالیت و برنامه های پارک های بانوان سطح شهر
			استفاده از شبکه های اجتماعی عمومی و ورزشی در ترویج ورزش همگانی
		رویدادهای فرهنگی	مجهز کردن پارک ها به کتابخانه
			اجرای برنامه های شاد و مفرح توسط گروه های فرهنگی و قومیتی
			معرفی، حفظ و اشاعه هنرهای سنتی، آداب و رسوم و فرهنگ محلی
			برگزاری کلاس های هنری و آموزشی جهت توانمندی بانوان
		ایجاد و تقویت ارتباطات	گسترش تبادلات فرهنگی بین بانوان بومی و غیربومی
			گسترش روابط اجتماعی و دوست یابی
			حضور و شرکت مسئولین در این اماکن
عوامل کالبدی-زیبایی	پویایی و جذابیت	وضعیت نظافت، پاکیزگی و بهداشت محیط پارک ها	
		تقویت روشنایی و نورپردازی مطلوب در مسیر دسترسی	

عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک- های بانوان استان خوزستان با تأکید بر فعالیت بدنی	عوامل کالبدی- زیبایی	پویایی و جذابیت	استفاده از ترکیب رنگی بدیع، متنوع و شاد در پارک ها
			آراستن فضای سبز با گل کاری، درختکاری و آب نما
			راه اندازی موسیقی مناسب در پارک ها برای جلب و رضایت افراد
		زیرساخت های رفاهی- تفریحی	بهبود وضعیت پوشش سنگ فرش ها و مسیرهای پارک ها
			وجود شهربازی و وسایل بازی برای نگهداری کودکان
			وجود بوفه یا غرفه فروش مواد غذایی
	عوامل ورزشی و سلامت	امکانات و تجهیزات ورزشی	احداث سالن های ورزشی سرپوشیده و تفریحات آبی
			وجود تجهیزات، مبلمان و وسایل ورزشی ایمن و متنوع در پارک ها
			اختصاص بخش بیشتری از پارک به مسیرهای تندرستی
		فعالیت های ورزشی	حمایت و برگزاری برنامه های ورزشی مانند پیاده روی و ورزش صبحگاهی در پارک
			برگزاری مسابقات ورزشی در پارک ها
			تأثیر فعالیت ورزشی در پیشگیری از بیماری های شایع در بین زنان، مانند پوکی استخوان، دیابت و.....
		تأثیر در سلامتی	احداث بیشتر پارک ورزشی بانوان در شهرها جهت افزایش شادی، نشاط، سرزندگی و تندرستی
			تامین ویتامین های مورد نیاز بدن، احساس راحتی و نشاط از طریق ورزش و تفریح در فضای باز پارک بدون پوشش حجاب
			حمایت، همراهی و تشویق خانواده ها
عوامل انسانی	خانوادگی	اطمینان خانواده از امنیت محیط	
		بیشتر کردن سهم ورزش در سبک خانواده ها	

		فردی	تقویت مهارت های عمومی چون اعتماد به نفس، مسئولیت پذیری و...
			آزادی پوشش در اجرای فعالیت های ورزشی
			توانمند شدن در برابر مشکلات
		مدیریتی	پیش بینی بودجه برای افزایش ساخت و نگهداری پارک های بانوان در برنامه شهرداری
			استفاده از زنان زبده و متخصص در مدیریت این اماکن
			همکاری همه جانبه ی نهادهای متولی ورزش و فرهنگی اعم از آموزش و پرورش، دانشگاه ها، ادارات ورزش و جوانان، فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهرداری و.....

محقق با غوطه ور شدن در داده ها؛ ۴۸ مضمون پایه استخراج نمود، در ادامه از طریق بازبینی و پالایش؛ مضامین پایه در قالب مضمون های پیش سازمان دهنده ثانویه و سپس این مضمون ها بر اساس ماهیت آن چیزی که در بر دارد در ۶ دسته مضمون های پیش سازمان دهنده اولیه دسته بندی شدند.

یافته های کمی تحقیق

با توجه به اینکه پژوهش ترکیبی می تواند همزمان به دامنه ای از پرسش های تأییدی و اکتشافی با هر دو رویکرد کمی و کیفی بپردازد و با در کنار هم قراردادن دیدگاه های متنوع استنتاج های بهتری ارائه می دهد (آذر و جهانیان، ۱۳۹۵: ۶۲)؛ پس از عوامل شناسایی شده در بخش کیفی؛ جهت تأیید این عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک های بانوان استان خوزستان با تأکید بر فعالیت بدنی؛ پرسشنامه ای طراحی و اعتباریابی شد.

با توجه به یافته های توصیفی، ۱۲۷ نفر از بانوان (۳۷٪/۲۵) متأهل و ۲۱۴ نفر (۶۲٪/۷۵) مجرد بوده اند. از نظر تحصیلات ۳۶ نفر (۱۰٪/۵۵) زیر دیپلم، ۸۹ نفر (۲۶٪/۱۰) دارای مدرک دیپلم، ۶۹ نفر (۲۰٪/۲۴) دارای مدرک کاردانی، ۱۱۹ نفر (۳۴٪/۸۹) دارای مدرک کارشناسی، ۲۸ نفر (۸٪/۲۱) دارای مدرک ارشد و بالاتر بوده اند. همچنین از ۳۴۱ نفر؛ ۱۶۳ نفر (۴۷٪/۸۰) شاغل و ۱۲۸ نفر (۳۷٪/۵۳) خانه دار و ۵۰ نفر (۱۴٪/۶۷) بیکار بودند.

نتایج آزمون تحلیل عاملی اکتشافی

برای تجزیه و تحلیل ۴۸ گویه پرسشنامه اولیه، از روش تحلیل عناصر اصلی با چرخش عمودی و با تکنیک واریماکس^۱ استفاده شد. مقدار شاخص KMO^2 برابر ۰/۹۶۴ شد که نشان دهنده کفایت نمونه‌گیری است. مقدار این شاخص می‌تواند بین ۰ تا ۱ بدست آید، چنانچه ۰/۵ یا بیش از آن باشد، تعداد داده‌ها برای تحلیل عاملی مناسب است (ویلیامز و همکاران^۳، ۲۰۱۰: ۹). آزمون کرویت بارتلت^۴ نیز معنادار بدست آمد (۰/۰۰۱) که حاکی از مناسب بودن ماتریس همبستگی برای تحلیل عاملی داده‌ها است. جزئیات نتایج آزمون KMO و آزمون کرویت بارتلت در جدول شماره ۲ آمده است.

جدول ۲: نتایج آزمون KMO و کرویت بارتلت

آزمون KMO	آزمون کرویت بارتلت	درجه آزادی	سطح معناداری
۰/۹۶۴	۱۷۰۲۹/۱۶۶	۱۱۲۸	۰/۰۰۱

با توجه به جدول شماره ۳ بار عاملی ۴۸ گویه‌ها از ۰/۴ بیشتر شدند. این ۵ عامل در مجموع ۸۲/۳۴۲٪ از واریانس اثربخشی پارک‌های بانوان استان خوزستان را تبیین می‌کند که مقداری قابل قبول است.

جدول ۳: تعیین تعداد عوامل اصلی و تبیین واریانس مربوطه

ابعاد	قبل از دوران			بعد از دوران		
	درصد از کل	درصد تجمعی	بلوک اول	درصد از کل	درصد تجمعی	درصد از کل
۱	۳۴/۹۶۴	۷۲/۸۴۱	۷۲/۸۴۱	۳۴/۹۶	۷۲/۸۴۱	۷۲/۸۴۱
۲	۱/۹۱۷	۳/۹۹۴	۷۶/۸۳۵	۱/۹۱۷	۳/۹۹۴	۷۲/۸۳۵
۳	۱/۶۲۸	۳/۳۹۲	۸۰/۲۲۶	۱/۶۲۸	۳/۳۹۲	۸۰/۲۲۶
۴	۱/۰۱۶	۲/۱۱۶	۸۲/۳۴۲	۱/۰۱۶	۲/۱۱۶	۸۲/۳۴۲
۵	۰/۶۷۹	۱/۴۱۵	۸۳/۷۵۸			
۶	۰/۵۹۳	۱/۲۳۶	۸۴/۹۹۳			

۱. Varimax

۲. Kaiser-Meyer-Olkin

۳. Williams & et al

۴. Bartlett's Test of Sphericity

بررسی روایی سازه به روش حداقل مربعات جزئی (PLS)

توجه به یافته‌های بخش کیفی و همچنین نتایج آزمون تحلیل عاملی اکتشافی، مدل ۶ عاملی (مقولات اصلی) و ۱۶ عاملی (مقولات فرعی) با استفاده از آزمون تحلیل عاملی تأییدی مورد بررسی قرار گرفت. برای برازش مدل اندازه‌گیری در روش حداقل مربعات جزئی (PLS) ابتدا پایایی ابزار توسط سه معیار مورد سنجش قرار می‌گیرد:

۱) آلفای کرونباخ، ۲) پایایی ترکیبی (CR) ۳) ضرایب بارهای عاملی.

آلفای کرونباخ، معیاری کلاسیک برای سنجش پایایی و و سنجش‌های مناسب برای ارزیابی پایداری درونی^۱ محسوب می‌گردد. موس^۳ و همکاران (۱۹۹۸) در مورد متغیرهایی با تعداد سوالات اندک، مقدار ۰/۶ را به عنوان سرحد ضریب آلفای کرونباخ معرفی کرده‌اند (موس و همکاران، ۱۹۹۸). معیار مدرن تری که PLS برای سنجش ارزیابی می‌کند، مقدار پایایی ترکیبی (CR) است که طی آن پایایی سازه‌ها نه بصورت مطلق بلکه با توجه به همبستگی سازه‌هایشان با یکدیگر محاسبه می‌گردد و در صورتی که مقدار پایایی ترکیبی برای هر سازه بالای ۰/۷ شود، نشان از پایداری درونی مناسب برای مدل اندازه‌گیری است. با توجه به جدول شماره ۵، ضرایب آلفای کرونباخ و پایایی ترکیبی (CR) در محدوده مورد قبول واقع شده‌اند.

معیار دیگری که برای بررسی پایایی ابزار به کار برده می‌شود، مقدار بارهای عاملی است که از طریق محاسبه مقدار همبستگی شاخص‌های یک سازه با آن سازه محاسبه می‌شوند. هالند^۴ (۱۹۹۹) معتقد است که اگر این مقدار بیش از ۰/۴ شود، واریانس بین سازه و شاخص‌های آن از واریانس خطای اندازه‌گیری آن سازه بیشتر بوده و پایایی در مورد آن مدل قابل قبول است و چنانچه کمتر از ۰/۴ شود باید سوالات پرسشنامه را اصلاح نموده یا از مدل پژوهش خود حذف نمایند (داوودی و رضازاده، ۱۳۹۲: ۲۶). با توجه به شکل ۱ و جدول ۵ بار عاملی تمامی گویه‌ها بیشتر از ۰/۴ که نشان از مناسب بودن این معیار دارد. مقدار t بدست آمده برای تمام گویه‌ها نیز بیش از ۱/۹۶ است که حاکی از تاثیر معنادار تمام گویه‌ها در سطح اطمینان ۰/۹۵ است.

معیار دوم از بررسی برازش مدل اندازه‌گیری، روایی همگرا^۵ است که به بررسی میانگین واریانس به اشتراک گذاشته شده بین هر سازه با شاخص‌های خود می‌پردازد، به بیان دیگر میزان همبستگی هر سازه با گویه‌ها (شاخص‌ها) خود را مشخص می‌کند و هرچه این همبستگی بیشتر باشد، برازش نیز بیشتر است و علامت^۶ AVE مشخص

1. Composite Reliability

2. Internal Consistency

3. Moss

4. Hulland

5. Convergent Validity

6. Average Variance Extracted (AVE)

می‌گردد. مگنر^۱ و همکاران (۱۹۹۶) مقدار ۰/۵ به بالا را برای AVE کافی دانسته اند (داوودی و رضازاده، ۱۳۹۲: ۲۶) با توجه به نتایج جدول شماره ۴، می‌توان مناسب بودن میزان راوایی همگرا را تأیید کرد.

جدول (۴) بررسی ضرایب پایایی مدل مقولات اصلی

مقولات اصلی	ضریب آلفای کرونباخ (α) > ۰/۶	پایایی ترکیبی (CR) > ۰/۷	میانگین واریانس استخراجی > ۰/۵ (AVE)
تعاملات اجتماعی و فرهنگی	۰/۹۶۸	۰/۹۶۹	۰/۷۹۸
عوامل ورزشی و سلامت	۰/۹۶۹	۰/۹۷۰	۰/۸۲۳
عوامل کالبدی و زیبایی	۰/۹۵۲	۰/۹۵۹	۰/۷۲۵
عوامل زیست محیطی	۰/۹۲۸	۰/۹۳۹	۰/۷۴۱
عوامل انسانی	۰/۹۷۳	۰/۹۷۴	۰/۸۲۳
عوامل امنیتی	۰/۹۵۶	۰/۹۵۹	۰/۸۶۵

در جدول شمار ۵ گویه‌های مربوط به عوامل ۵ گانه (مقولات اصلی)، بار عاملی و مقدار t متناظر با هریک گزارش شده است.

جدول (۵) بررسی بار عاملی و مقدار t متناظر با هریک از گویه‌ها (مقولات اصلی)

مقدار t	بار عاملی	گویه‌های مربوط به عوامل ۶ گانه (مقولات اصلی)	مقولات اصلی
۷۷/۷۲۵	۰/۹۱۷	نزدیک بودن پارک به محل سکونت افراد	عوامل امنیتی
۶۶/۱۹۱	۰/۹۰۲	گسترش زیرساخت‌های نقل و انتقالات در آن محدوده و دسترسی به ناوگان حمل و نقل عمومی	
۶۱/۷۱۶	۰/۹۰۳	احداث پارک در فضاهای خالی و زمین‌های بایر شهر با وسعت بالا	
۵۶/۴۳۵	۰/۹۰۱	مکان‌یابی اصولی و انتخاب مکانی با قابلیت توسعه در آینده	
۱۷/۵۶۴	۰/۷۴۳	ایجاد فضای سکوت و آرامش	
۴۵/۱۶۶	۰/۸۶۰	کنترل فضا و نظارت بر عملکرد افراد در پارک‌ها توسط پرسنل امنیتی	

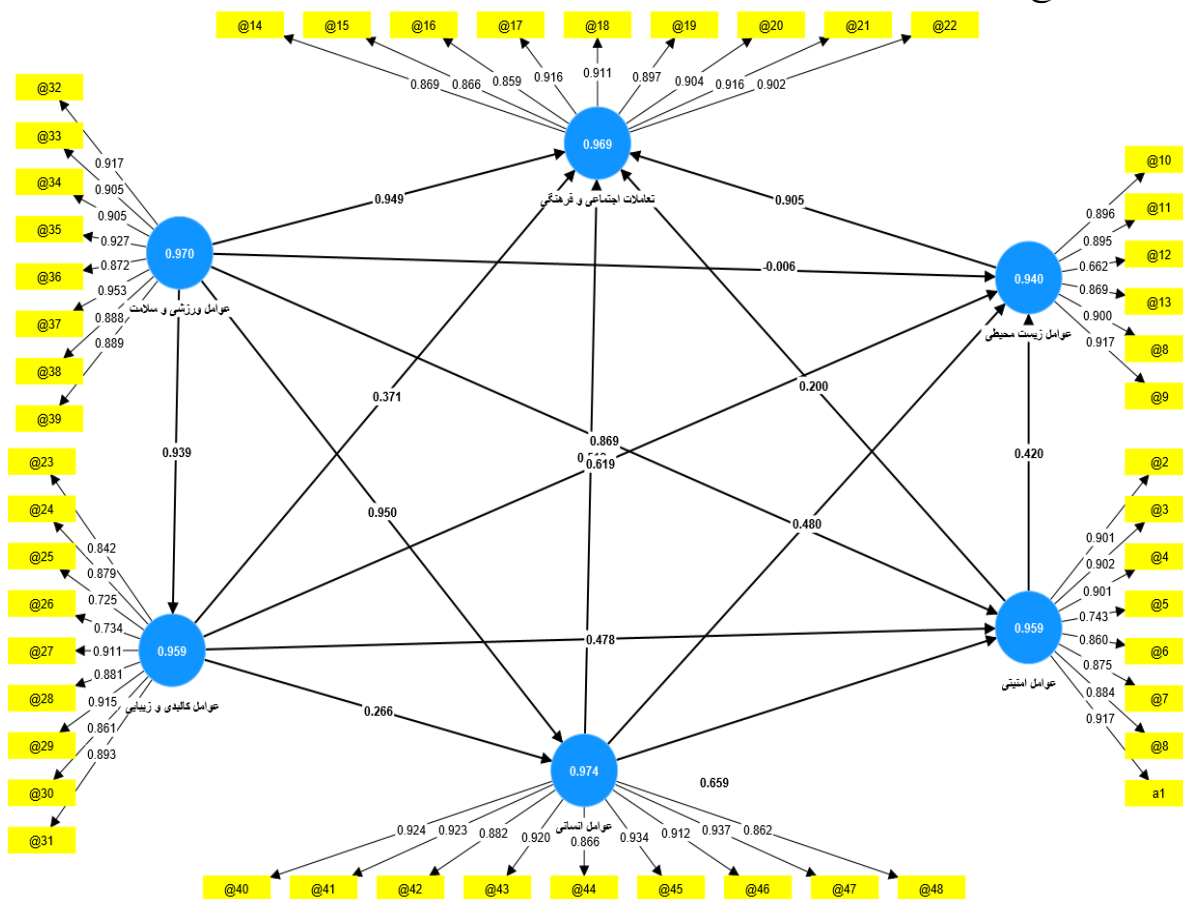
^۱. Magner

۳۹/۵۰۴	۰/۸۷۵	حصول اطمینان از ایمن و بی خطر بودن پارک ها جلوگیری از بروز مسائل غیر و اخلاقی چون دزدی و خشونت در پارک ها	۷	عوامل زیست محیطی
۴۹/۵۵۷	۰/۸۸۴	الزام توجه به محیط زیست و بوم و اکولوژی منطقه و ساخت فضاهای مناسب سرپوشیده	۸	
۷۴/۷۵۵	۰/۹۱۷	تهیه سیستم سرمایشی مناسب در ایام گرم سال	۹	
۴۶/۰۶۷	۰/۸۹۶	استفاده از مصالح مناسب، متناسب با شرایط بومی استان	۱۰	
۴۷/۵۵۲	۰/۸۹۴	کاشت گیاهان و درختان با کمترین میزان نابدی با توجه به شرایط آب و هوایی	۱۱	
۱۲/۹۶۰	۰/۶۶۳	هوای مناسب تر نسبت به سایر تفرجگاه ها با بیشتر کردن فضای سبز	۱۲	
۴۸/۵۳۸	۰/۸۶۹	کاشت درختان بلند در اطراف پارک	۱۳	
۴۱/۸۲۰	۰/۸۶۹	بهره گیری از تابلوهای شهری، نصب بیلبردها، تبلیغات و ... برای جذب مردم نسبت به اجرای فعالیت بدنی و ورزش در پارک	۱۴	تعاملات اجتماعی و فرهنگی
۴۶/۸۴۰	۰/۸۶۷	اطلاع رسانی مناسب در زمینه فعالیت و برنامه های پارک های بانوان سطح شهر	۱۵	
۵۶/۱۳۱	۰/۸۵۹	مجهز کردن پارک ها به کتابخانه	۱۶	
۶۸/۰۶۷	۰/۹۱۶	اجرای برنامه های شاد و مفرح توسط گروه های فرهنگی و قومیتی	۱۷	
۶۴/۸۱۶	۰/۹۱۰	معرفی، حفظ و اشاعه هنرهای سنتی، آداب و رسوم و فرهنگ محلی	۱۸	
۳۳/۰۲۶	۰/۸۹۷	برگزاری کلاس های هنری و آموزشی جهت توانمندی بانوان	۱۹	
۶۵/۰۱۰	۰/۹۰۳	گسترش تبادلات فرهنگی بین بانوان بومی و غیربومی	۲۰	
۷۶/۵۳۸	۰/۹۱۶	گسترش روابط اجتماعی و دوست یابی	۲۱	
۴۲/۶۲۱	۰/۹۰۱	حضور و شرکت مسئولین در این اماکن	۲۲	
۳۷/۷۲۰	۰/۸۴۲	وضعیت نظافت، پاکیزگی و بهداشت محیط پارک ها	۲۳	
۵۰/۶۲۶	۰/۸۷۹	تقویت روشنایی و نورپردازی مطلوب در مسیر دسترسی	۲۴	عوامل کالبدی - زیبایی

۱۹/۷۶۰	۰/۸۲۵	استفاده از ترکیب رنگی بدیع، متنوع و شاد در پارک ها	۲۵	عوامل ورزشی و سلامت
۱۸/۴۹۹	۰/۷۳۴	آراستن فضای سبز با گل کاری، درختکاری و آب نما	۲۶	
۵۵/۷۸۴	۰/۹۱۱	راه اندازی موسیقی مناسب در پارک ها برای جلب و رضایت افراد	۲۷	
۴۱/۲۳۹	۰/۸۸۱	بهبود وضعیت پوشش سنگ فرش ها و مسیرهای پارک ها	۲۸	
۷۸/۱۶۸	۰/۹۱۵	وجود شهربازی و وسایل بازی برای نگهداری کودکان	۲۹	
۴۲/۹۱۹	۰/۸۶۱	وجود بوفه یا غرفه فروش مواد غذایی	۳۰	
۵۹/۲۵۸	۰/۸۹۳	وجود استراحتگاه ها و آلاچیق های مناسب	۳۱	
۶۵/۸۱۹	۰/۹۱۷	احداث سالن های ورزشی سرپوشیده و تفریحات آبی	۳۲	
۵۳/۵۸۱	۰/۹۰۵	وجود تجهیزات، مبلمان و وسایل ورزشی ایمن و متنوع در پارک ها	۳۳	
۵۴/۱۵۸	۰/۹۰۵	اختصاص بخش بیشتری از پارک به مسیرهای تندرستی	۳۴	
۷۸/۴۹۴	۰/۹۲۷	حمایت و برگزاری برنامه های ورزشی مانند پیاده روی و ورزش صبحگاهی در پارک	۳۵	عوامل انسانی
۴۲/۵۷۹	۰/۸۷۲	برگزاری مسابقات ورزشی در پارک ها	۳۶	
۱۳۵/۶۹۳	۰/۹۵۳	تأثیر فعالیت ورزشی در پیشگیری از بیماری های شایع در بین زنان، مانند پوکی استخوان، دیابت و....	۳۷	
۵۵/۰۶۰	۰/۸۸۸	احداث بیشتر پارک ورزشی بانوان در شهرها جهت افزایش شادی، نشاط، سرزندگی و تندرستی	۳۸	
۵۴/۱۷۲	۰/۸۸۹	تامین ویتامین های مورد نیاز بدن، احساس راحتی و نشاط از طریق ورزش و تفریح در فضای باز پارک بدون پوشش حجاب	۳۹	عوامل انسانی
۸۳/۶۱۲	۰/۹۲۴	حمایت، همراهی و تشویق خانواده ها	۴۰	
۷۵/۸۵۲	۰/۹۲۳	اطمینان خانواده از امنیت محیط	۴۱	
۴۵/۶۰۸	۰/۸۸۲	بیشتر کردن سهم ورزش در سبک خانواده ها	۴۲	
۷۴/۲۲۷	۰/۹۲۰	تقویت مهارت های عمومی چون اعتماد به نفس، مسئولیت پذیری و...	۴۳	

۳۷/۱۲۴	۰/۸۶۶	آزادی پوشش در اجرای فعالیت های ورزشی	۴۴
۸۴/۰۱۸	۰/۹۳۴	توانمند شدن در برابر مشکلات	۴۵
۷۱/۵۸۲	۰/۹۱۲	پیش بینی بودجه برای افزایش ساخت و نگهداری پارک های بانوان در برنامه شهرداری	۴۶
۹۷/۲۴۵	۰/۹۳۷	استفاده از زنان زبده و متخصص در مدیریت این اماکن	۴۷
۳۴/۵۴۶	۰/۸۶۱	همکاری همه جانبه ی نهادهای متولی ورزش و فرهنگی اعم از آموزش و پرورش، دانشگاه ها، ادارات ورزش و جوانان، فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهرداری و....	۴۸

همان گونه که در جدول شماره ۵ دیده می شود، تمامی بارهای عاملی گویه ها از ۰/۴ بیشتر است که نشان از مناسب بودن این معیار دارد. مقدار t بدست آمده برای تمام گویه ها نیز بیش از ۱/۹۶ است که حاکی از تاثیر معنادار تمام گویه ها در سطح اطمینان ۰/۹۵ است.

عوامل کالبدی و زیبایی	عوامل ورزشی و سلامت	عوامل زیست محیطی	عوامل انسانی	عوامل امنیتی	تعاملات اجتماعی و فرهنگی	سازه
	-	-	-	-	۰/۸۹۳	تعاملات اجتماعی و فرهنگی
	-	-	-	۰/۸۷۵	۰/۹۱۱	عوامل امنیتی
	-	-	۰/۹۰۷	۰/۸۹۹	۰/۹۵۸	عوامل انسانی
	-	۰/۸۶۱	۰/۹۲۲	۰/۹۲۴	۰/۹۲۲	عوامل زیست محیطی
	۰/۹۰۷	۰/۹۰۵	۰/۸۶۹	۰/۸۶۹	۰/۹۴۹	عوامل ورزشی و سلامت
۰/۸۵۲	۰/۹۳۹	۰/۹۲۳	۰/۸۷۲	۰/۸۷۲	۰/۹۳۵	عوامل کالبدی و زیبایی

شکل (۱) نمودار مسیر عوامل شکل دهنده (مقولات اصلی) اثربخشی پارک‌های بانوان با تأکید بر فعالیت بدنی

سومین معیار بررسی برازش مدل‌های اندازه‌گیری، روایی واگرا^۱ است. روایی واگرای مدل با استفاده از روش ماتریس فورنل و لارکر^۲ بررسی شد. در این روش میزان همبستگی یک سازه با شاخص‌هایش در مقابل همبستگی آن سازه با سایر سازه‌ها مقایسه می‌شود. در قطر اصلی این ماتریس، جذر AVE متغیرها وارد می‌شود و جهت تأیید روایی واگرا لازم است، این مقدار بیش از همبستگی میان آن متغیر با سایر متغیرها باشد (داوودی و رضازاده، ۱۳۹۲: ۲۷). با توجه به نتایج جدول شماره ۶ جذر AVE که در قطر اصلی ماتریس زیر آمده بیش از میزان همبستگی هر سازه با دیگر متغیرهاست که نشان‌دهنده روایی واگرای مناسب و برازش خوب مدل‌های اندازه‌گیری است.

جدول (۶): بررسی روایی واگرای مدل به روش فورنل و لارکر

¹. Discriminant Validity

². Fornell & Larcker

نتیجه گیری کلی

عوامل امنیتی

به نظر مصاحبه شوندگان یکی از عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک‌های ورزشی بانوان در استان خوزستان، توجه به عوامل امنیتی می باشد. در این خصوص به مکان یابی و دسترسی درست - محیط امن و آرام اشاره‌ای شد. فراهم کردن فضای راحت و مناسب، به نحوی که دستیابی مطلوب و مناسب به تمامی امکانات ورزش همگانی برای عموم و آحاد مردم فراهم باشد، منجر به امنیت و راحتی می شود. بدون تردید، مشخص بودن مسیرهای حرکت و کاربری های مقصد این مسیرها در تقویت حس ایمنی ناشی از این مسیرها می افزاید. عرض مسیرها و حتی نوع انحنای چنین مسیرهایی اگرچه ممکن است با افزایش جذابیت مسیر و مقصد می گردد. اما نباید در نهایت تلقین کننده حس ترس در هنگام عبور از مسیر گردد. نتایج بدست آمده در این بخش با نتایج تاکاگی و همکاران (۲۰۲۲)، گریر و همکاران (۲۰۱۷)، بسنی و همکاران (۲۰۱۶)، وانگ و همکاران (۲۰۱۵)، کاجزینسکی و همکاران (۲۰۱۴)، جامی اودولو و همکاران (۱۴۰۲)، ساکی (۱۴۰۱)، جناقرد و همکاران (۱۴۰۱)، محمودی و الیاسی (۱۳۹۹)، همتی (۱۳۹۵)، کاظمی و کرمی (۱۳۹۵)، محرم زاده و همکاران (۱۳۹۴)، رفیعیان و خدائی (۱۳۸۸) و قربانی (۱۳۸۷) همخوان است. بدون شک دوری از پارک و مهیا نبودن شرایط محیطی، مشکلاتی را برای زنان در مسیر رسیدن به پارک ایجاد می کند. یا حتی در صورت استفاده از پارک برای انجام فعالیت بدنی، به دلیل مشکلات دسترسی و نبود امنیت، دفعات مراجعه به پارک در طول هفته کاهش می یابد. از آنجا که نبود امنیت می تواند موجب عدم گرایش به حضور در پارک‌ها شود، بایستی راهکارهایی در راستای افزایش امنیت، از طریق همکاری نیروی انتظامی و پرسنل حراست شهرداری جهت تأمین امنیت شهروندان زن، و افزایش روشنایی معابر در شب و... پیش بینی و مورد اجرا قرار گیرند.

عوامل زیست محیطی

تمامی مصاحبه شوندگان به این موضوع اشاره کردند که در سال‌های اخیر یکی از پدیده‌هایی که به طور مکرر شرایط آب و هوایی اهواز و شهرستان‌های آن را تحت تأثیر قرار می دهد، گرد و غبار است. گرد و غبار یکی از پدیده‌های آب و هوایی است که استان خوزستان و به خصوص شهر اهواز را به دلیل موقعیت جغرافیایی و همجواری آن با پهنه‌های بزرگی از مناطق بیابانی تحت تأثیر قرار می دهد. این پدیده بر روند فعالیت‌های اجتماعی، اقتصادی، تفریحی - ورزشی، افزایش مهاجرت و بهداشت و سلامت شهروندان تأثیرگذار بوده است. پارک‌های شهری، به‌طور ویژه پارک‌های باتوان که بخشی از فضاهای سبز عمومی هستند از این موضوع در عدم پذیرش مراجعه‌کنندگان تأثیر بسیاری پذیرفته‌اند. از طرفی از نظر آب و هوایی، شهرستان‌های استان خوزستان دارای تابستان‌های گرم و

طولانی و زمستان معتدل و کوتاه می‌باشند. عموماً در این اقلیم گرما از اردیبهشت ماه شروع و تا مهر ماه ادامه دارد. پس باید در این خصوص متناسب با شرایط آب و هوایی، به ساخت فضاهای سرپوشیده مانند سالن‌های ورزشی، ایستگاه‌های تندرستی، استراحتگاه‌های سرپوشیده در پارک‌ها اقدام کرد. مطالعه و بررسی و انتخاب پوشش گیاهی مناسب با این شرایط آب و هوایی به دلیل نیاز مبرم بانوان به فضاهای سبز، هوای پاک و محیط آرامش‌بخش و چشم‌انداز زیبا و ... جهت افزایش سرزندگی و شادابی آنها از اهمیت شایانی برخوردار است. برخی از شهرستان‌ها، بالاخص شهر اهواز در مقایسه با وسعتی که دارد، از نظر پوشش گیاهی فقیر است که این متأثر از شرایط اقلیم خشک و نیمه خشک آن می‌باشد. اما به دلیل حجم آب جاری و خاک جلگه‌ای، مستعد برای پوشش گیاهی دست کاشت و مصنوع است. نتایج بدست آمده در این بخش با نتایج وتیج و همکاران (۲۰۲۱)، کاجزینسکی و همکاران (۲۰۱۴)، ژانگ و همکاران (۲۰۱۳)، کاظمی و کرمی (۱۳۹۵)، محرم زاده و همکاران (۱۳۹۴)، معمار (۱۳۹۲) مبنی بر تأثیر محیط اجتماعی و امنیت محل زندگی و همچنین شاخص دسترسی و تراکم پارک‌های اطراف محل زندگی بر حضور در فضاهای سبز از جمله پارک‌ها همخوان است.

تعاملات اجتماعی و فرهنگی

چندی از مصاحبه‌شوندگان به این موضوع اشاره کردند که: فرهنگ حاکم بر مردم متأثر از عوامل مختلف اجتماعی است. این عوامل می‌توانند باورها، نگرش‌ها و عملکردها را تحت تأثیر خود قرار دهند. در این میان رسانه‌ها یکی از ابزارهای اساسی برای بررسی مسائل اجتماعی، اطلاع‌رسانی، آموزشی و عامل بسیار مؤثری در شکل‌گیری ارزش‌های اجتماعی به شمار می‌آیند. عادات و رفتار بانوان در امور تفریحی و ورزشی در خارج از خانه، همگی تحت تأثیر متقابل گرایش‌های جامعه و رسانه‌ها قرار گرفته است. مهمترین نقش‌هایی که برای رسانه‌ها در این زمینه مطرح می‌شود عبارتند از: فرهنگ‌سازی، آموزش، اطلاع‌رسانی و آگاهی در خصوص فعالیت و برنامه‌های پارک‌های بانوان در سطح شهر، کمک به رشد فرهنگی و فکری جامعه با برگزاری همایش‌ها و کلاس‌های مختلف آموزشی، فراهم کردن سرگرمی‌های آموزنده و ایجاد مشارکت اجتماعی است. پس بدون شک پوسترها و تابلوهای آموزش و تبلیغی در خصوص پارک‌های بانوان و مزایا و سودمندی‌های حضور در این اماکن، می‌تواند در افزایش حضور بانوان در سطح پارک‌های بانوان هر شهر مؤثر باشند. به واسطه فضای بسیار مناسبی که در پارک‌های بانوان وجود دارد، برنامه‌ریزی و اجرای رویدادهای فرهنگی با حضور مسئولین شهری، همچون برنامه‌های هنری، آموزشی و فرهنگی ضمن بهره‌مندی از خدمات ارائه شده، منجر به ایجاد شادی و نشاط و با بالابردن توانمندی بانوان منجر به گسترش تبادلات فرهنگی، روابط اجتماعی و دوست‌یابی می‌شود که خود عامل بسیار مؤثری در اثربخشی و استفاده مجدد از این پارک‌ها خواهد شد. نتایج تحقیق در این بخش با نتایج تاکاگی و همکاران (۲۰۲۲)، خرم و همکاران (۱۴۰۰)،

محمودی و الیاسی (۱۳۹۹)، همتی (۱۳۹۵)، محرم زاده و همکاران (۱۳۹۴)، هاشمی تیله نویی و همکاران (۱۳۹۲)، معقول و همکاران (۱۳۹۰)، رفیعیان و همکاران (۱۳۹۴) همسو می‌باشد. در واقع همگی بر این باورند که؛ ایجاد شرایط حضور گروهی و مشارکتی زنان در پارک‌های بانوان، باعث افزایش حس مشارکت و روحیه کارگروهی بین خانم‌ها نیز می‌شود؛ قطعاً توجه به برخی فضاهای شهری مثل پارک‌های بانوان با مجموعه‌ای از علایق زن‌ها می‌تواند اقدام مناسبی در راستای شکوفایی فردی و اجتماعی زنان شود و آن هم در جایی که به خوبی امنیت بانوان تأمین می‌شود و بانوان می‌توانند با فراغ خاطر در یک محیط مناسب فعالیت کنند.

عوامل کالبدی و زیبایی

از مصاحبه‌ها چنین بدست آمد که؛ ورزش و گذران وقت در طبیعت و فضاهای سرسبزی که از زیبایی و امکانات- ایده آل برخوردار باشند، آرزوی قلبی هر شهروند خوزستانی می‌باشد. داشتن چنین آرزویی در این استان با این همه سرمایه و ذخایر زیر زمینی آروزی محال و دور از نظری نیست. مصاحبه‌شوندگان، یکی از عوامل مهم در اثربخشی بیشتر پارک‌های بانوان و ایجاد انگیزه در کاربران برای مراجعه مجدد و بهره‌مندی از امکانات را در کنار زیبایی و جذابیت محیط از طریق رفع نواقص پارک از جمله رنگ‌آمیزی متنوع، خرید مبلمان و آراستن فضای سبز و گلکاری، جهت اصلاح فضای سبز و زیباسازی؛ توجه مهم به زیرساخت‌های رفاهی و تفریحی همچون نظافت و پاکیزگی محیط پارک‌ها، نورپردازی و روشنایی مناسب، وجود شهربازی بیشتر برای کودکان، استراحتگاه‌های مناسب بیان کردند. نتایج تحقیق در این بخش با نتایج بسنی و همکاران (۲۰۱۶)، ادوارد و همکاران (۲۰۱۵)، کاجزینسکی و همکاران (۲۰۱۴)، ویلیامز و تویتر (۲۰۱۱)، مک کارمک (۲۰۱۰)، جامی اودولو و همکاران (۱۴۰۲)، خرم و همکاران (۱۴۰۰)، کاظمی و کرمی (۱۳۹۵)، سبحانی و همکاران (۱۳۹۱)، مبنی بر تأثیر امکانات رفاهی و کیفیت پارک‌ها، همخوان است. همگی اذعان داشتند که؛ جذابیت پارک‌ها نه تنها از طریق طراحی بلکه با توجه به جنبه زیبایی‌شناسی تأمین می‌شود و منجر به احساس شور و هیجانی که باید فضای شهری ایجاد کند نیز می‌گردد و موجب ترغیب هرچه بیشتر شهروندان بالاخص بانوان در استفاده از آن‌ها می‌شود.

در خصوص زیرساخت‌ها، اکثر مصاحبه‌شوندگان و پاسخ‌دهندگان به پرسش‌نامه‌ها، روشنایی را مهمترین عامل برای جذب افراد به پارک معرفی کردند و گفته شد که مهمترین پارامتر افزایش‌دهنده ایمنی در چنین فضاهایی از طریق روشنایی حاصل می‌شود. نور می‌تواند احساس ایمنی در پارک را افزایش دهد. هر چند که تنها عامل نور نمی‌تواند منجر به کاهش جرایم گردد؛ ولی به عنوان عامل مهم برای نظارت درک درست از فضا، حرکت تسهیل شده، جلوگیری از ایجاد فضای نامناسب برای جرایم بسیار مؤثر است. استفاده‌کنندگان از پارک باید دارای تصور و دیدی

روشن نسبت به کلیت طراحی پارک یا ساختار اصلی آن باشند و به طور قطع میزان و نحوه روشنایی هنگام عصر و شب تأمین‌کننده امنیت افراد خواهد بود. در خصوص بهداشت محیط، همگی پاسخ‌دهندگان تعداد کم پاکبانان در پارک و عدم نظارت بر رعایت بهداشت توسط مردم را دلیل بهداشت کم پارک‌ها عنوان کردند.

عوامل ورزشی و سلامتی

در میان پدیده‌های اجتماعی، ورزش به علت جذابیت‌های خاص خود، بیشترین مخاطب را دارد، به این دلیل مصاحبه‌شوندگان در پاسخ‌های خود، توجه به برنامه‌ریزی برای ساخت مسیرهای تندرستی و دوچرخه‌سواری، نصب وسایل و تجهیزات ورزشی و اجرای فعالیت‌های ورزشی در پارک‌ها و فضاهای عمومی، به دلیل بالابردن سطح فعالیت فیزیکی در اجتماع و به دنبال آن داشتن جامعه سالم و با نشاط، را، جز عوامل مؤثر ذکر کردند. با نصب این وسایل در پارک‌ها افراد به استفاده از آنها ترغیب می‌شوند و علاوه بر ایجاد انگیزه شروع ورزش، به دلیل در دسترس و رایگان بودن، با استقبال عمومی روبه‌رو می‌شوند. علاوه بر این برای بسیاری از کاربران استفاده از این دستگاه‌ها، یک نوع صرفه‌جویی در وقت محسوب می‌شود زیرا بانوان در کنار تفریح و سرگرمی با فرزندان یا دوستان در پارک بانوان، ورزش هم انجام داده‌اند. توجه به نوع احساسی که مراجعه‌کنندگان به پارک بانوان دارند، تأکیدی دیگر بر جایگاه و نقش پارک بانوان در سلامت جسمی و روحی - روانی این قشر از جمعیت است و نیاز به فرهنگ‌سازی و بسترسازی برای استفاده از پارک‌ها را ضرورت می‌بخشد. انسان در هر شرایطی، روزانه به چند ساعت سکوت و آرامش نیاز دارد. این نیاز با فشردگی جمعیت در محل سکونت و زندگی آپارتمان‌نشینی بیشتر از پیش احساس می‌شود؛ و بدین ترتیب از این دیدگاه پارک‌های بانوان؛ که مراجعه‌کنندگان در آن بتوانند دست کم روزانه، هفتگی یا ماهانه ساعتی را در آرامش و دور از هیاهو و در صورت نیاز به ورزش به استفاده از ایستگاه‌های ورزشی بگذرانند، به صورت ضرورت واقعی در زندگی امروزی بانوان به خصوص در جهت سلامتی جسم و آرامش ذهن؛ خودنمایی می‌کند. نتایج تحقیق در این بخش با نتایج تاکاگی و همکاران (۲۰۲۲)، ژانگ و همکاران (۲۰۲۱)، وتیچ و همکاران (۲۰۲۱)، بسنی و همکاران (۲۰۱۶)، وانگ و همکاران (۲۰۱۵)، کوهن و همکاران (۲۰۱۵)، شیپرچین و همکاران (۲۰۱۳)، خرم و همکاران (۱۴۰۰)، محمودی و الیاسی (۱۳۹۹)، همتی (۱۳۹۵)، کاظمی و کرمی (۱۳۹۵)، محرم‌زاده و همکاران (۱۳۹۴)، معمار (۱۳۹۲)، هاشمی تپله‌نویی و همکاران (۱۳۹۲)، معقول و همکاران (۱۳۹۰) در خصوص برگزاری رقابت‌های ورزشی، ویژگی‌ها و امکانات ورزشی جذاب پارک‌ها در زمینه گرایش شهروندان به پارک تأثیر بیشتری داشته باشد. آموزش و تبلیغ مزایای فعالیت‌های فیزیکی و دسترسی به اطلاعات، در کنار استراتژی‌های مطرح شده، آموزش و تبلیغات از طریق وسایل ارتباط جمعی در

رساندن این پیام مهم که مثلاً انجام حرکات فیزیکی و ورزشی در بهبود کیفیت زندگی نقش اساسی دارد؛ بسیار حائز اهمیت است.

عوامل انسانی

طبق نظر مصاحبه‌شوندگان، طی سال‌های اخیر، محیط شهری باید به گونه‌ای شکل گیرد تا بتواند از فعالیت‌های بدنی حمایت کند. چنین محیطی می‌بایست امکان فعالیت راحت‌تر، ایمن‌تر و لذت بخش‌تر را برای شهروندان فراهم آورد. بدون شک از عوامل مؤثر در استفاده و اثربخشی بهتر پارک‌های بانوان، مسائل مربوط به ذهنیت و میزان رضایت خود فرد و خانواده اوست. حضور افراد و اجازة خانواده‌ها در این فضاها علاوه بر وجود امنیت و سالم و تمیز بودن فضا، به اینکه این حضور تا چه حد بر روی رشد جنبه‌های ذهنی، جسمی و عاطفی فرد اثرگذار است، بستگی دارد. حتی فضای پارک‌ها جهت استراحت و انجام فعالیت‌های ورزشی با آزادی پوشش، همگی در تداوم استفاده از پارک‌ها، مؤثر بوده و موجب کاهش زمان حضور زنان در دیگر فضاهای عمومی در شهر می‌شود. تمامی نهادهای متولی ورزش و فرهنگی اعم از آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، ادارات ورزش و جوانان، فرهنگ و ارشاد اسلامی، شهرداری و همچنین مشاوران شهرسازی باید طوری عمل کنند تا پارک‌ها به نحوی ایجاد شود که شهروندان بتوانند به‌عنوان انجام بخشی از فعالیت‌های روزمره خود در آن ضمن استراحت و لذت‌بردن، فعالیت‌بدنی انجام دهند. بدون شک حضور بانوان در عرصه‌های مدیریتی، ساخت و ساز و همچنین طراحی فضاهای شهری، در این زمینه منجر به طراحی مطلوب‌تر فضاهای زنانه مطابق با نیازهایشان خواهد شد. مصاحبه‌شوندگان بیان کردند که: انتظار می‌رود امور بانوان و سازمان فرهنگی اجتماعی شهرداری و استانداری، پارک‌های بانوان را به یک مکان فرهنگی، ورزشی، اجتماعی برای برپایی همایش‌ها و رویدادهای مربوط به بانوان شهر تبدیل کند. نتایج تحقیقات ژانگ و همکاران (۲۰۲۱)، وتیچ و همکاران (۲۰۲۱)، وانگ و همکاران (۲۰۱۵)، همتی (۱۳۹۵)، محرم زاده و همکاران (۱۳۹۴)، حبیبی و علی پور شجاعی (۱۳۹۳) و هاشمی تیله نویی و همکاران (۱۳۹۲) خود تأییدی بر بر ضرورت توجه بر نقش عوامل انسانی چه در سطح خانواده و چه در سطح جامعه می‌باشد.

همیشه از سهم زنان به نسبت جمعیتی اشاره می‌کنیم که جمعیت قابل توجهی از جامعه را به خود اختصاص داده‌اند و به همان نسبت نیز بی‌توجهی به شادابی و سلامت بانوان به سلامت جسم و روان آنها آسیب جدی وارد می‌کند. اگر بخواهیم جامعه سالم داشته باشیم، این در گرو داشتن سلامت زنان، دختران و مادران ما است و این دغدغه را مبنای برنامه‌ریزی‌هایمان قرار دهیم و بتوانیم سیاست‌گذاری‌هایمان را اصلاح کنیم و در راستای بهبود آن گام برداریم. همچنین امروزه نیز با گسترش آپارتمان‌نشینی باید به دنبال راهکارهای معقولی برای پیشگیری از افسردگی روح و

روان و فرسودگی‌های فیزیکی باشیم که زنان و دختران ما را همواره تهدید می‌کند. بی تردید در این بین می‌توان از پارک‌های بانوان با بستر مناسبی که دارند، در جهات مختلف به ویژه فعالیت‌های ورزشی استفاده کرد. برازش خوب مدل نهایی برای شناسایی عوامل مؤثر بر اثربخشی پارک‌های بانوان، راهنمای خوبی با یک نگاه نظام‌مند برای برنامه‌ریزان و فعالان سازمان شهرداری، استانداری و فرمانداری‌ها؛ جهت تهیه تجهیزات و امکانات رفاهی و ورزشی، کاهش آلودگی هوا از طریق جلوگیری از ورود انواع آلاینده‌های محیطی و کاشت گیاهان، درختان، تعبیه آلاچیق و سایبان‌ها، موقعیت مکانی درست و قابل دسترس پارک‌ها و وضعیت پوشش سنگ‌فرش مسیرها به پارک‌ها، روشنایی و ایمنی و بهداشت محیطی برای کاربران فراهم می‌نمایند. همچنین با توجه خاص برنامه‌ریزان به این عامل مهم می‌توان رضایت کاربران را فراهم کرد و وفاداری و تمایل روزافزون آن‌ها را افزایش داد و سرانجام تأمین سلامتی قشر عظیم و مهمی از جامعه یعنی بانوان عزیز را محقق سازند. زیرا زمانی که بانوان، یک مکان خاص را برای تفریح، استراحت و انجام فعالیت ورزشی انتخاب می‌نمایند، در صورتی که در زمان حضور، آن‌ها متقاعد شوند که امکانات و جاذبه‌های محیطی در آنجا وجود دارد که می‌توانند از آن بهره‌مند شوند، به احتمال زیاد آن مکان را به عنوان مقصد فعالیت‌های اوقات فراغتی و ورزشی روزمره انتخاب کرده و این موضوع نگرش منفی نبود محیط مطلوب برای بانوان را کاهش داده و از طرفی موجب رضایت و وفاداری آنان به این اماکن و استفاده مجدد آن‌ها خواهد شد. چون متأسفانه توجه به شرایط آب و هوایی استان خوزستان، اوقات فراغت بانوان بیشتر در خانه و کارهای خانه‌داری ختم می‌شود. علاوه بر این؛ سنن و آداب قومیتی حاکم در دو قوم لر و عرب که بیشترین جمعیت استان را شامل می‌شوند، ترجیح دادن بر خانه‌نشین بودن زنان و دختران، نسبت به فعالیت‌های بیرونی، ضرورت توجه به فضاهای مخصوص و با اطمینان خاطر برای خانواده‌هایشان را می‌طلبد. با توجه به یافته‌های تحقیق پیشنهاد می‌شود که مدیران شهری با هم‌افزایی هر چه بیشتر نهادهای دولتی، دستگاه‌های اجرایی و شهرداری-ها، ضمن توجه به نیازها و تفاوت‌های خاص فیزیولوژیکی و روحی و روانی زنان با گرفتن اعتبار مناسب و بالابردن سرانه پارک‌های مخصوص بانوان، به احداث بیشتر پارک‌های بانوان و تجهیز آن‌ها پردازند.

تشکر و قدردانی

کار پژوهشی انجام شده با حمایت اداره ورزش و جوانان استان خوزستان صورت گرفته است. بدین وسیله از همه مدیران و کارکنان محترم اداره ورزش و جوانان و استانداری استان خوزستان، اساتید گرامی جغرافیا و مدیریت ورزشی که به‌عنوان خبرگان با صرف وقت در اجرای مصاحبه‌ها و فراهم کردن پاسخ‌های تحلیلی به فرایند انجام‌شدن پژوهش کمک شایانی کردند؛ تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- آذر، ع و جهانیان، س (۱۳۹۵). مبانی پژوهش ترکیبی: تلفیق رویکردهای کمی و کیفی. سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی. چاپ اول. ص ۶۳.
- بهزادی منش، شیوا (۱۴۰۰). بررسی نیازها، خواسته ها و میزان رضایتمندی زنان از پارک های بانوان مطالعه موردی: بوستان بانوان اراک، ششمین همایش یافته های نوین در علوم کشاورزی، محیط زیست و منابع طبیعی، جیرفت. صص ۴۲-۳۳
- ترکمانی قره ورن، علی (۱۳۹۹). مکان یابی پارک بانوان با استفاده از سیستم اطلاعات جغرافیایی و تحلیل سلسله مراتبی، نمونه موردی: شهر شریفیه، اولین کنفرانس ملی فناوری های نوین در مهندسی معماری و شهرسازی ایران، تهران، صص ۸۲-۶۷.
- جامی اودول، مریم، یزدانی، محمد حسن، اصغری زمانی، اکبر (۱۴۰۲). تحلیل نقش حق زنان به شهر بر مبنای جدایی گزینی جنسیتی (مورد مطالعه: پارک بانوان شهر اردبیل). جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۶، شماره ۱، صص ۲۸۸-۲۶۰.
- جلیسه، س؛ جعفری نیا، س؛ خیراندیش، م و حسن پور، ت (۱۳۹۸). طراحی الگوی مدیریت منابع شبکه در حاکمیت شبکه ای وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. سیاستگذاری عمومی، ۵ (۳) صص ۱۳۹-۱۱۳.
- حاجی زاده، ا و اصغری، م (۱۳۹۰). روش ها و تحلیل های آماری با نگاه به روش تحقیق در علوم زیستی و بهداشتی به همراه راهنمای SPSS، سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی تبریز.
- حامی، احمد، فهام، الهام (۱۳۹۶). توسعه کالبدی پارک های بانوان بر اساس الویت سنجی انگیزشی (پارک بانوان شهر سهند)، نشریه علمی پژوهشی برنامه ریزی توسعه کالبدی، سال دوم شماره ۴، زمستان ۱۳۹۶ صص ۵۶-۶۵.
- حبیبی، میترا، علی پور شجاعی، فرشته (۱۳۹۳). بررسی تطبیقی فضاهای عمومی ویژه زنان با فضاهای عمومی شهری در میزان پاسخگویی به نیازهای بانوان، نشریه هنرهای زیبا - معماری شهرسازی، دوره ۲۰، شماره ۱، صص ۱۷-۳۰، تهران.
- حبیبی، لیلا؛ عامر، نیک پور (۱۳۹۶). واکاوی نگرش زنان نسبت به شکل گیری فضاهای گردشگری-فراغتی مخصوص بانوان، مطالعه موردی: پارک بانوان شهر آمل. برنامه ریزی و توسعه گردشگری تابستان. شماره ۲۱ علمی-پژوهشی. صص ۹۶ تا ۱۱۵

- حسینی، سید هادی، سمیعی پور، داوود (۱۳۹۴). تحلیل تطبیقی رضایتمندی زنان از پارک های شهری پارک بانوان حجاب و پارک مختلط ملت، مشهد، نشریه مطالعات اجتماعی، روانشناسی زنان، سال ۱۳، شماره ۳، پاییز. صص ۷۶-۴۳.
- حیدری رحیم، حاضری صفیه، روستایی شهریور، آربونی زهرا (۱۳۹۵). ارزیابی تناسب عملکردی پارک-های بانوان با استفاده از مدل AHP (نمونه موردی: کلان‌شهر تبریز). فصلنامه برنامه‌ریزی منطقه‌ای، سال سوم، شماره ۱۲، زمستان ۱۳۹۲، صص ۲۱-۳۴.
- خرم، بهاره، صحرائی نژاد، نسیم، کافی، محسن (۱۴۰۰) طراحی پارک ورزشی در شهر همدان با کاربری رویکرد توسعه نشاط اجتماعی شهری. فصلنامه علوم و تکنولوژی محیط زیست. ۲۳. ۴. صص ۲۱۴-۲۰۱.
- دادرسی سیسی، عیسی و خدمتی، زینب و نصرالهی حسینی ئی، محدثه (۱۴۰۰). کیفیت سنجی پارک‌ها به عنوان بخشی از فضاهای شهری، کنفرانس ملی معماری، عمران، شهرسازی و افق های هنر اسلامی در بیانیه گام دوم انقلاب، تبریز.
- داوودی، ع.، و رضازاده، آ. (۱۳۹۲). مدل سازی معادلات ساختاری با نرم افزار پی ال اس تهران: سازمان انتشارات جهاد دانشگاهی.
- رحمانی قصبه، محمد و اقتصاد، مهسا (۱۳۹۷)، طراحی پارک بانوان با رویکرد تجلیل از مشاهیر مید، کنفرانس عمران، معماری و شهرسازی کشورهای جهان اسلام، تبریز.
- رفیعیان، مجتبی، خدایی، زهرا (۱۳۸۸). بررسی شاخص ها و معیارهای موثر بر رضایتمندی شهروندان از فضاهای عمومی شهری، فصلنامه راهبرد، سال ۱۸، شماره ۵۳، زمستان ۱۳۸۸، صص ۲۴۸-۲۲۷.
- رفیعیان، مجتبی، خدایی، زهرا (۱۳۸۸). بررسی شاخص ها و معیارهای موثر بر رضایتمندی شهروندان از فضاهای عمومی شهری، فصلنامه راهبرد، سال ۱۸، شماره ۵۳، زمستان ۱۳۸۸، صص ۲۴۸-۲۲۷.
- رفیعیان، مجتبی، سیفایی، مهسا (۱۳۸۴). فضاهای عمومی شهری؛ بازنگری و ارزیابی کیفی، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۳، صص ۴۲-۳۵.
- زارعی، ع. فیض، د. و رضایی راد، م. (۱۳۹۵). ارائه مدل عوامل موثر بر اجرای یکپارچه آمیخته بازاریابی اجتماعی در حوزه سلامت. مدیریت سلامت. ۱۹ (۱۶) ۳۰-۲۰.
- ساکی، زهرا (۱۴۰۱). ارزیابی و سنجش عوامل امنیت زنان در پارک های شهری با تاکید بر امنیت محیطی (مورد مطالعه پارک علامه اهواز).، جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۵، شماره ۳، صص ۲۵۹-۲۸۲.

- سبحانی، اقبال. قاسمیان، بهاره. تهرانی، مهناز. (۱۳۹۱). "ارزیابی شاخص های ایمنی پارک های شهری مطالعه موردی: منطقه ۳ سنندج"، دومین کنفرانس برنامه ریزی و مدیریت محیط زیست، دانشکده محیط زیست، دانشگاه تهران.
- سلطانی، مهرداد (۱۳۸۶). شکل گیری بوستان های شهری در دوره معاصر: گذر از مفهوم باغ به پارک. نشریه باغ نظر. شماره ۸، صص ۴۸-۵۸.
- قدرت نما، اکبر (۱۳۹۶). طراحی مدل عوامل تبیین کننده فعالیت بدنی شهروندان در پارک های شهر اهواز. رساله دکتری. دانشگاه شهید چمران اهواز. دانشکده علوم ورزشی. ۳۶ص
- قربانی، رسول (۱۳۸۷). ارزیابی کمبود پارک در مناطق شهری تبریز با استفاده از روش سرانه / پارک و روش بافرینگ. نشریه صفا. شماره ۴۷، صص ۱۰۹-۱۲۰.
- کمالی، ی (۱۳۹۵). روش شناسی تحلیل مضمون و کاربرد آن در مطالعات سیاستگذاری عمومی. پژوهش سیاستگذاری عمومی، ۴ (۲).
- کاظمی، سارا. کرمی، محسن. (۱۳۹۵) " بررسی توسعه ورزش های تفریحی و همگانی در پارک های شهر تهران (مطالعه موردی: منطقه ۱) ". نخستین کنفرانس بین المللی مدیریت ورزشی، شیراز
- گلی، علی، اجاری، یاسمن، قاسم زاده، بهنام (۱۳۹۲). ارزیابی نگرش جنسیتی در طراحی فضاهای شهری (مطالعه موردی: پارک بانوان شمس تبریزی)، نشریه زن در توسعه و سیاست، دوره ۱۱، شماره ۲، صص ۱۷۱-۱۸۸.
- محرم زاده، مهرداد. محمدی، میترا. صیادی، محمدامین. وحدانی، محسن. (۱۳۹۴). " تحلیل عوامل موثر بر کاربری مسیرهای تندرستی نقاط مختلف شهر ارومیه (با تاکید بر استفاده از دستگاه های بدنسازی پارک ها"، پژوهش در مدیریت ورزشی و رفتار حرکتی، دوره ۵، شماره ۱۰، صص: ۷۱-۸۱.
- محمودی، نرگس، الیاسی، ابراهیم (۱۳۹۹). بررسی مفهومی پارک بانوان با رویکرد روانشناسی محیطی. جغرافیا و روابط انسانی، دوره ۳، شماره ۱، صص ۳۳۰-۳۱۴.
- معقول، محمد امین. شریفیان، اسماعیل. سلطانی نژاد، سلمان. (۱۳۹۰). "ارزیابی وضعیت شاخص های مطلوبیت ایستگاه های تندرستی از دیدگاه شهروندان"، مجموعه مقالات ششمین همایش ملی دانشجویان تربیت بدنی و علوم ورزشی ایران، پژوهشکده تربیت بدنی و علوم ورزش، تهران
- معمار، متینا (۱۳۹۲). بررسی امکانات پارک های شهری در راستای شناسایی علل مراجعه به آن (نمونه موردی: پارک ملت مشهد). پنجمین کنفرانس برنامه ریزی و مدیریت شهری. مشهد.

- هاشمی تپله نویی، ملیحه، میرغلامی، مرتضی، رفیعیان، مجتبی (۱۳۹۲). سنجش رضایتمندی زنان از پارک-های بانوان (مطالعه موردی پارک‌های بانوان تبریز)، مجله هویت شهر، شماره ۱۹، سال هشتم، پاییز ۱۳۹۱. صص ۶۲-۴۹.
- همتی، عیسی (۱۳۹۵). سنجش میزان رضایتمندی شهروندان شهر صیدون از پارک‌ها و فضای سبزشهری، پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده علوم زمین.
- وحدت جناقر، وحید، اخوان راد، سارا، حسامیان، پریناز (۱۴۰۱). ارزیابی کیفیت خدمات و اوقات فراغت پارک بانوان مطالعه موردی: پارک بانوان شهر اردبیل. فصلنامه علمی تربیت بدنی و علوم ورزشی. سال اول. شماره اول. بهار. صص ۸۹-۷۶.
- Besenyi, G. M., Kaczynski, A. T., Stanis, S. A. W., Bergstrom, R., Oestman, K. B., & Colabianchi, N. (2016). Sex Differences in the Relationship between Park Proximity and Features and Child and Youth Physical Activity. *Children, Youth and Environments*, 26(1), 56-84.
- Braun, V., Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3: 77-101.
- Cohen-Cline, H., Turkheimer, E., & Duncan, G. E. (2015). Access to green space, physical activity and mental health: a twin study. *J Epidemiol Community Health*, 69(6), 523-529.
- Edwards, N., Hooper, P., Knuiman, M., Foster, S., & Giles-Corti, B. (2015). Associations between park features and adolescent park use for physical activity. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 12(1), 21-30
- Williams, B., Onsmann, A., & Brown, T. (2010). Exploratory factor analysis: A five-step guide for novices. *Journal of Emergency Primary Health Care (JEPHC)*, 8(3), 1-13 .
- Hayward, D., Weitzer, W (1984). The public's image of urban parks: Past amenity, present ambivalence, uncertain future. *Urban Ecology*, 8(3), 243-268.
- Kaczynski, A. T., Besenyi, G. M., Stanis, S. A. W., Koohsari, M. J., Oestman, K. B., Bergstrom, R., Reis, R. S. (2014). Are park proximity and park features related to park use and park-based physical activity among adults? Variations by multiple socio-demographic characteristics. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 11(146), 0146-4.
- Kvale, Steinar. (1996). Interviews: An Introduction to qualitative research interviewing. Thousand Oaks, CA: Sage.p:42-45
- McCormack, G.R. Rock, M. Toohey, A.M. Hignell, D. (2010). "Characteristics of urban parks associated with park use and physical activity:

- A review of qualitative research", *Journal of Health & Place*, Volume 16, Issues ۴, pp: 712-726.
- Morckel, V., & Terzano, K. (2014). The influence of travel attitudes, commute mode choice, and perceived neighborhood characteristics on physical activity. *Journal of Physical Activity and Health*, 11(1), 91-98.
  - Moss, E., Rousseau, D., Parent, S., St-Laurent, D., & Saintonge, J. (1998). Correlates of attachment at school age : Maternal Reported Stress, Mother-child interaction, and behavior problems,. *Child development*, 69(5), 1390-1405 .
  - Schipperijn, J., Bentsen, P., Troelsen, J., Toftager, M., & Stigsdotter, U. K. (2013). Associations between physical activity and characteristics of urban green space. *Urban Forestry & Urban Greening*, 12(1), 109-116.
  - Shores, K. A., & West, S. T. (2008). The relationship between built park environments and physical activity in four park locations. *Journal of public health management and practice*, 14(3), 9-16.
  - Takagi, D., Kondo, N., Tsuji, T., & Kondo, K. (2022). Parks/sports facilities in local communities and the onset of functional disability among older adults in Japan: The J-shaped spatial spillover effects. *Health & Place*, 75, 102801.
  - Takagi, D., Kondo, N., Tsuji, T., & Kondo, K. (2022). Parks/sports facilities in local communities and the onset of functional disability among older adults in Japan: The J-shaped spatial spillover effects. *Health & Place*, 75, 102801.
  - Veitch, J., Salmon, J., Abbott, G., Timperio, A., & Sahlqvist, S. (2021). Understanding the impact of the installation of outdoor fitness equipment and a multi-sports court on park visitation and park-based physical activity: A natural experiment. *Health & Place*, 71, 102662.
  - Veitch, J., Salmon, J., Abbott, G., Timperio, A., & Sahlqvist, S. (2021). Understanding the impact of the installation of outdoor fitness equipment and a multi-sports court on park visitation and park-based physical activity: A natural experiment. *Health & Place*, 71, 102662.
  - Wang, D., Brown, G., & Liu, Y. (2015). The physical and non-physical factors that influence perceived access to urban parks. *Landscape and Urban Planning*, 133, 53-66.
  - Williams. C. Thwaites, E. (2011). " Managing urban parks ", *Journal of parks and recreation administration*, Volume 12, Issues 2, pp: 11-24.
  - Witten, K., Hiscock, R., Pearce, J., & Blakely, T. (2008). Neighbourhood access to open spaces and the physical activity of residents. *Preventive medicine*, 47(3), 299-303.

- Zhang, H. Chen, B. Sun, Z. Bao, Z. (2013). "Landscape perception and recreation needs in urban green space in Fuyang, Hangzhou, China", journal of urban forestry & urban greening, Volume 12, Issue 1, pp: 44-52.
- Zhang, Z., Wang, M., Xu, Z., Ye, Y., Chen, S., Pan, Y., & Chen, J. (2021). The influence of Community Sports Parks on residents' subjective well-being: A case study of Zhuhai City, China. *Habitat International*, 117, 102439.